Dosarul nr. 3-4954/2024

H O T Ă R Î R E
În numele Legii

27 mai 2025 mun. Chișinău
Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)
În componența:
Președintele ședinței, judecătorul **Gandrabur Marcel**
Grefier **Svistal Lorena**

examinând în ședință de judecată publică, cauza de contencios administrativ intentată de Ghețiu Liudmila împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual,

c o n s t a t ă:

Argumentele participanţilor la proces.

La data de 26 noiembrie 2024 Ghețiu Liudmila prin intermediul reprezentantului său, avocatul Lazari Constantin a înaintat **acțiune de contencios administrativ** în contradictoriu cu Casa Națională de Asigurări Sociale *(CNAS)* solicitând anularea deciziei privind respingerea cererii în stabilirea pensiei nr. 40/2024/24730 emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Ialoveni la 19 august 2024, deciziei privind respingerea cererii în stabilirea pensiei nr. 40/2024/25600 emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Ialoveni, la 07 octombrie 2024 și răspunsului nr. 4812/2024 din 31 octombrie 2024, cu obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil prin care, în stagiul de cotizare necesar de 30 ani, până la 01 ianuarie 2017, de inclus perioadele de activitate în anii 1982; 1984 - activitatea în colhozul ”Ткаченко”, 01 ianuarie 1999 - 04 iunie 1999 activitatea în Primăria s. Tătărăuca Veche; 06 iunie 1999 – 22 noiembrie 1999 activitatea în SRL ”Areg Gera”; perioadele de studii 01 septembrie 1982 - 25 iulie1983 la Școala Profesională nr. 12; 25 august 1987 – 30 iunie 1989 la Tehnicumul Industrial Economic; perioada ce ține de îngrijirea unei persoane - invalid de *****; 01 mai 1981 - 24 ianuarie 1987, cât Ghețiu Liudmila a îngrijit de mama sa Prisacari Maria Pavel, invalid de *****; activitatea de executor judecătoresc: 2010-2020, inclusiv în stagiul în regim special, ca grefier/secretar al instanței judecătorești perioada 20 iulie 1989 – 30 iunie 1993; stabilirea pensiei de funcționar public lui Ghețiu Liudmila, cu începere din 25 iulie 2024, pe viitor.

În motivarea acțiunii s-a menționat următoarele:

”În fapt, la 25 iulie 2024 Gheţiu Liudmila a înaintat cerere către CTAS Ialoveni privind calcularea şi stabilirea pensiei speciale (de funcţionar public), cererea fiind înregistrată cu nr. 40/2024/2921. Cererea susmenţionată s-a înaintat reieşind din prevederile legale ce ţin de stabilirea pensiei pentru funcţionarii publici, pentru femei, reieşind din faptul împlinirii vârstei de 57 ani; realizarea stagiului de cotizare necesar la data de 01.01.2017 - pentru femei - 30 de ani; inclusiv serviciul public, realizat până la data de 01.01.2017 - 15 ani. În decizia privind respingerea cererii în stabilirea pensiei, emisă de Casa Naţională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Ialoveni, la 19.08.2024, s-a menţionat: stagiul total de la 01.01.1999: 24,2; stagiul de cotizare realizat după acordarea/reexaminarea pensiei: Tt/Tas: 35,4;stagiul în regim special; stagiul de cotizare realizat la 01.01.2017:28; stagiu de regim special la data de 01.01.2017: 15,5.

Totodată, s-a indicat: ”luând în considerare indicatorii expuşi mai sus, se respinge cererea din următoarele considerente: A refuza în acordarea pensiei de funcţionar public în conformitate cu art. 44 din Legea 156/1998 privind sistemul public de pensii cu modificările şi completările ulterioare din Legea 290/2016, art. VIII pct. 6, HG 412/2004, deoarece solicitanta nu a îndeplinit condiţia privind stagiul de cotizare necesar de 30 ani până la 01.01.2017. Dna Gheţiu Liudmila confirmă un stagiu de cotizare de 28 ani”. Nefiind de acord cu decizia adoptată privind respingerea cererii în stabilirea pensiei, emisă de Casa Naţională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Ialoveni, la 19.08.2024, pe care o consideră ca fiind un act administrativ individual defavorabil neîntemeiat şi nemotivat, pasibil de anulat de organul ierarhic superior - Casa Naţională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, din următoarele considerente. La calcularea stagiu de cotizare a lui Gheţiu Liudmila, CTAS nu a luat în consideraţie perioada de activitate în colhozul ”Tcacenco” anul 1982 - 17 zile lucrătoare, anul 1984 - 3 zile lucrătoare şi în anul 1986 -14 zile lucrătoare”; perioada de activitate din 01.01.1999 până la 04.06.1999, activitate realizată în funcţia de infirmieră la Punctul medical din satul Tătărăuca Veche, raionul Donduşeni; perioada de activitate realizată din 06.06.1999 până la 22.11.1999 la Societatea cu Răspundere Limitată ”Areg Gera”; perioada studiilor, începând cu 25.08.1987 până la 30.06.1989, la Tehnicumul industrial economic (secţia zi). În cererea prealabilă partea reclamantă a menţionat perioada de activitate din 01.01.1999 până la 04.06.1999; perioada de activitate din 01.01.1999 până la 04.06.1999, cât şi perioada de activitate realizată din 06.06.1999 până la 22.11.1999, inclusiv perioada studiilor din 25.08.1987 până la 30.06.1989, sunt reflectate în Carnetul de muncă fiind prezentate şi copiile diplomelor respective. Suplimentar s-a mai indicat faptul că Gheţiu Liudmila deţine şi o Diplomă de studii realizată în perioada 01.09.1982 până la 25.07.1983 la Şcoala profesională (ŞPTS-12) nr. 12, perioadă care tot nu s-a luat în calcul, conform Legii. Astfel, Gheţiu Liudmila a demonstrat că decizia CTAS din 19.08.2024, este neîntemeiată deoarece autoritatea publică care a emis actul administrativ individual defavorabil nu s-a expus asupra următoarelor perioade, menţionate mai sus: perioada de activitate în colhoz din anii 1982; 1984 şi 1986; perioada de activitate din 01.01.1999 până la 04.06.1999; perioada de activitate din 06.06.1999 până la 22.11.1999; perioada studiilor, din 25.08.1987 până la 30.06.1989; perioada studiilor din 01.09.1982 până

la 25.07.1983, fiind o decizie nemotivată din punct de vedere juridic deoarece autoritatea publică (emitenta actului administrativ contestat) nu a făcut trimitere la prevederile legale existente la perioada respectivă. În argumentarea juridică, s-a invocat art. 43 lit. e) din Legea cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova nr. 437-XII din 27.12.1990, care prevede că la calcularea vechimii în muncă se ia în considerație de asemenea studiile școlare din sistemul rezervelor de muncă de stat și al învățământului profesional...etc. Pct. 1, 2, 6 din Hotărârea Guvernului Nr. 572 din 02.09.1992 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei prevede că la calcularea vechimii în muncă se iau în considerație de asemenea anii de studii în școlile din sistemul rezervelor de muncă și cele ale învățământului tehnico-profesional ... etc. Art. 50 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii prevede că în afară de perioadele specificate la art. 5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfășurat următoarele activități până la 1 ianuarie 1999: a) activitatea în calitate de membru de colhoz, indiferent de caracterul și de durata programului de muncă. La calcularea vechimii în muncă în colhoz din perioada posterioară anului 1965, în cazul în care membrul de colhoz, nemotivat, nu a îndeplinit minimul stabilit, se ia în calcul perioada de prestare efectivă a activității. Și astfel, s-a concluzionat că reieșind din prevederile legale susmenționate, cât și a faptului că în perioada 01.01.1999 - 04.06.1999; 06.06.1999 - 22.11.1999, Ghețiu Liudmila a desfășurat activitate profesională, în perioada: 25.08.1987 - 30.06.1989 și 01.09.1982 - 25.07.1983, Ghețiu Liudmila a studiat la Școala profesională nr. 12 și Tehnicumul industrial economic. Perioade, care și urmează a fi incluse în stagiul de cotizare necesar de 30 ani până la 01.01.2017, iar drept consecință Ghețiu Liudmila întrunește și condiția de 30 ani până la 01.01.2017. Cererea prealabilă a fost înaintată conform art. 162 din Codul administrativ. Procedura prealabilă urmărește scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale. Dacă autoritatea publică nu soluționează petiția în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă. Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul; b) emiterea unui act administrativ individual. Fiind recepționată cererea prealabilă Nr. 4812/24 din 19.09.2024. Contrar prevederilor legale stabilite în Codul administrativ, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a soluționat cererea prealabilă, adresată (ca organ ierarhic superior), dar invocând art. 60 alin. (5) din Codul administrativ, a expediat în adresa lui Ghețiu Liudmila și avocatului o informație ce ține de prelungirea termenului de examinare a cererii cu 30 zile, din data de 01.10.2024 nr. 4812/2024, recepționată la 04.10.2024 (prin poșta terestră). Astfel, termenul de examinare a cererii prealabile din 19.09.2024 (ilegal prelungit) expiră la 20 octombrie 2024. După expirarea termenului, prelungit ilegal, prin răspunsul nr. 4812/2024 din 31 octombrie 2024 (recepționat la 05.11.2024), Casa Națională de Asigurări Sociale, invocând normele legale din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412/2004; art. VIII alin. (6) al Legii nr. 290/2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, capitolele V și VI din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, informează că "...la 25.07.2024 a-ți depus cerere pentru

*stabilirea pensiei ca funcționar public...; Prin decizia CTAS Ialoveni nr. 40/2024/24730 din 19.08.2024 a fost respinsă cererea de acordare a pensiei ca funcționar public deoarece până la data de 01.01.2017 a-ți realizat un stagiu de cotizare de 28 ani, necesar fiind de cel puțin 30 ani...” Mai apoi, invocând art. 49 din Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, CNAS a constatat ilegalitatea deciziei susmenționate, solicitând revizuirea/anularea deciziei numite cu emiterea unui nou act administrativ individual (făcând o trimitere incorectă la art. 148 alin. (1), 170 alin. (5) din Codul administrativ, informând că sa-r fi dispus reluarea procedurii de examinare a cererii de stabilire a pensiei, înregistrată la data de 25.07.2024, ca mai apoi să fie emisă tot de către CNAS Oficiul Teritorial - Ialoveni o nouă decizie nr. 40/2024/255600 din 07.10.2024 privind respingerea cererii de stabilire a pensiei ca funcționar public (decizia fiind anexată la răspunsul CNAS din 31.10.2024), pe motiv că Ghețiu Liudmila ar fi realizat stagiul total de cotizare (deja) de 21,8 ani, necesar fiind 30 ani. Suplimentar s-a mai indicat activitatea în calitate de executor judecătoresc ... pentru anii 18.09.2010 - 2020 se include în stagiul de cotizare ce acordă dreptul la pensie minimă pentru limită de vârstă. Luând în considerație faptul că, pensia ca funcționar public e o altă categorie de pensie a fost - reexaminat refuzul cu excluderea din stagiul de cotizare a perioadei menționate pentru a include în stagiul de cotizare perioadele de activitate în fostul colhoz ”Ткаченко” anul 1982 - 17 zile și anul 1984 - 3 zile, urmează să prezinte la CTAS documentele confirmative anexate la cererea prealabilă (extrasul din carnetul de muncă al colhozniculuі) ce confirmă că în perioada menționată avea statut de colhoznic cât și diploma privind studiile la școala tehnică profesională nr. 43; cu referire la perioada de studii la ”Кишиневский промышленн-экономический техникум” informează că aceasta nu poate fi inclusă în stagiul de cotizare, deoarece nu sunt studii superioare, norma prevăzută în art. 50 Legea nr. 156/1998 (Legea nr. 437/1990 a fost abrogată la 01.01.1990)...;... perioada de activitate în funcția de secretar al instanței judecătorești se consideră funcție publică doar începând cu 24.11.2003... până la această dată, funcția de secretar al instanței judecătorești era inclusă în Nomenclatorul categoriilor de lucrători care efectuează deservirea tehnică, ce asigură funcționarea autorităților publice. Respectiv, temei legitim de a include în stagiul de cotizare realizat în serviciul public perioada de activitate în funcție de secretar al instanței judecătorești de la 20.07.1989 până la 30.06.1993, nu este...; Nefiind de acord cu Decizia privind respingerea cererii în stabilirea pensiei, nr. 40/2024/255600, din 07.10.2024, a înaintat cerere prealabilă în adresa CNAS, înregistrată cu nr. G-5259/24, la 12.11.2024. Studiind actul administrativ contestat cu cerere prealabilă s-a constatat că la 03 octombrie 2024 (cu 4 zile până la adoptarea deciziei) Ghețiu Liudmila a prezentat CTAS Ialoveni următoarele documente; certificat nr. 486 din 09.09.2024 ce confirmă că arhiva colhozului ”Tcacenco” se află la păstrare la Primăria Cobâlnea; două certificate prin care se confirmă că Ghețiu Liudmila în anii 1982, 1984 și 1986, a activat în colhozul ”Tcacenco”; copia certificatului de naștere a lui Prisacari Liudmila (unde este indicată mama - Prisacari Maria); copia certificatului de căsătorie a lui Prisacari Liudmila, după căsătorie - Ghețiu Liudmila; copia Cotorului/Adeverinței prin care se confirmă că Prisacari Maria (mama lui Ghețiu Liudmila) a fost recunoscută ca fiind invalid de *****;*

*actul din 02.10.2024 prin care Primăria satului Cobâlnea confirmă că Gheţiu Liudmila a îngrijit de mama sa - Prisacari Maria de la 01.06.1981 până la 24.01.1987; copia certificatului de deces a lui Prisacari Maria; copia diplomei de absolvire a studiilor la Şcoala Profesională nr. 12; copiile adeverinţelor de absolvire a studiilor medii (8 clase şi 10 clase), solicitate de CTAS – Ialoveni; cererea repetată privind recalcularea şi stabilirea pensiei speciale de funcţionar public; care nu au fost luate în consideraţie la adoptarea deciziei nr. 40/2024/255600 din 07.10.2024 asupra cărora ei nici nu s-au expus, inclusiv în răspunsul nr. 4812/2024 din 31 octombrie 2024. Din acest considerent fraza: ”În care deţineţi acte suplimentare care ar proba alte circumstanţe noi privind reexaminarea stagiului total de cotizare urmează să le prezentaţi la CTAS Ialoveni în vederea revizuiri deciziei nr. 40/2024/255600, din 07.10.2024” - este nu numai că ilegală, dar şi imorală expusă de o Autoritate publică centrală a statului - Republica Moldova, asupra căreia se vor expune nu doar instanţele de judecată din ţară dar şi instanţele de judecată internaţionale. Astfel, în perioada 01 iunie 1981 - 24.01.1987 Gheţiu Liudmila a îngrijit de mama sa - Prisacari Maria Pavel, invalid de *****, conform art. 50 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 156/1998 - în stagiu de cotizare se include perioada în care s-a desfăşurat următoarea activitate până la intrarea în vigoare a legii respective, ceea ce CTAS Ialoveni nu a luat în consideraţie şi nici nu s-a expus asupra acestei circumstanţe. Faptul că nici CNAS - autoritatea publică ierarhic superioară - tot nu s-a expus asupra acestei circumstanţe importante, în răspunsul nr. 4812/2024 din 31.10.2024, se demonstrează că CNAS a examinat cererea prealabilă înaintată superficial, fiind emis un răspuns formal, neîntemeiat, nemotivat şi ilegal. Ce ţine de neincluderea în stagiul de cotizare a perioadei în care Gheţiu Liudmila a activat în calitate de executor judecătoresc (2010 - 2020, când ea şi-a îndeplinit obligaţiile legale (stabilite de Legislator) fiind achitate contribuţiile sociale de stat, după cum au fost ele stabilite apoi în actul administrativ adoptat decizia nr. 40/2024/255600 din 07.10.2024 nu s-a indicat nici un motiv în fapt or în drept, iar răspunsul nr. 4812/2024 din 31.10.2024 - este un act administrativ separat care în mare parte, se referă doar la cererea prealabilă nr. 4812/24 din 19.09.2024, care nu a fost examinată de el, dar contrar normelor legale, a fost restituită spre o nouă examinare tot organului emitent, fără a fi anulată important, menţionează că sistemul public de pensii are la bază principiul contributivităţii, fiind la aprecierea Legislatorului de a prevedea condiţiile şi criteriile necesare pentru a beneficia de o anumită categorie de pensie, cu condiţia de a nu încălca exigenţele ce rezultă din prevederile constituţionale aplicabile (art. 47, 16), iar CTAS OT Ialoveni nu a ţinut cont de prevederea legală, stabilită în art. 5 alin. (1) din Legea nr. 156/1998. În sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive. Deci, perioada în care Gheţiu Liudmila a activat/activează ca executor judecătoresc (2010 - 2020) urmează a fi inclusă în stagiul de cotizare, deoarece ea şi-a onorat obligaţiile legale existente. Din jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului (CtEDO), menţionează doar unele spețe (cu referire la speţa dată). În cauza Klein v. Austria, CtEDO a concretizat că ”Curtea consideră că afilierea obligatorie la un sistem de pensii pentru limită de vârstă, bazată pe apartenenţa, de asemenea obligatorie, la o organizaţie profesională în timpul exercitării unei profesii, poate, de asemenea, să dea naştere speranţei legitime de a primi pensie*

la momentul pensionării și constituie o posesie în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1". (Klein v. Austria, no. 57028/00, § 45, 3 martie 2011) și că dreptul la o prestație socială în acest caz, o pensie plătibilă dintr-un sistem de pensii pentru avocați era legată de plata contribuțiilor și atunci când aceste contribuții au fost făcute, o recompensă nu putea fi refuzată persoanei în cauză (Klein v. Austria, no. 57028/00, § 43). În cauza Stec și alții v. Regatul Unit (Stec and Others v. the United Kingdom, [GC], nos. 65731/01 and 65900/01, 12 aprilie 2006, § 53), CtEDO a subliniat că art. 1 Protocolul nr. 1 nu limitează în niciun fel libertatea statelor contractante de a decide dacă să stabilească sau nu vreo schemă de securitate socială sau de a alege tipul sau nivelul prestațiilor care urmează să fie oferite în cadrul unui astfel de sistem. Cu toate acestea, odată ce un stat decide să creeze o schemă de prestații sau pensii, trebuie să facă acest lucru într-o manieră compatibilă cu articolul 14 din Convenție. în cazul în care, în lipsa condiției de drept în temeiul legislației interne asupra căreia solicitantul se plânge, acesta ar fi avut un drept executoriu în temeiul dreptului intern de a primi prestația în cauză, plângerea sa intră în domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr. 1 și este suficient pentru a face aplicabil articolul 14 din convenție (Savickis și alții v. Latvia, MC, 2022, §122). În aceiași cauză Stec și alții v. Regatul Unit (nos 65731/01 et 65900/01, decizie de admisibilitate, 6 . iulie 2005, §§ 47-53) Curtea a renunțat la distincția între prestații contributive și prestații necontributive în sensul aplicabilității articolului 1 din Protocolul nr. 1; de acum înainte, atunci când statul alege să instituie un sistem de pensii, drepturile și interesele individuale care decurg din acesta intră sub imperiul acestei prevederi, independent de plata contribuțiilor și de modalitatea de aprovizionare a fondurilor de pensii. Drepturile care decurg din plata contribuțiilor la sistemele de asigurări sociale sunt drepturi pecuniare în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1 (Gaygusuz v. Austria, 16 septembrie 1996, §§39-41 de aceea restrângerea dreptului la pensie este contrară nu numai art. 47 din Constituție, dar și art.46 din Constituție și art. 1 p. 1 la CEDO. Cu referire la neincluderea perioadei de activitate a lui Ghețiu Liudmila în calitate de secretar/grefier al instanței judecătorești (20.07.1989 - 30.06.1993) ea este tot neîntemeiată, deoarece CTAS eronat interpretează Hotărârea Guvernului nr. 1399/2003, precum că grefierul se ocupa cu deservirea tehnică a instanței de judecată și perioada 20.07.1989 - 30.06.1993 nu poate fi luată în calcul ca stagiu de cotizare în serviciul public. Dimpotrivă, conform prevederilor legale stabilite în art. 48 alin. (2) din Legea privind organizarea judecătorească nr. 514 din 06 iulie 1995, în redacția Legii nr. 191/2003, în care s-a prevăzut: Articolul 48 va avea următorul cuprins: "Articolul 48. (3) Grefierul instanței judecătorești are statut de funcționar public", cât și Hotărârea Guvernului nr. 1399/2003, art. 47 lit. b) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, pct. 13 lit. b) din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plata pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412 din 22 aprilie 2004. CNAS OT Ialoveni neîntemeiat a refuzat lui Ghețiu Liudmila în stabilirea pensiei de funcționar public și astfel CNAS are obligația să emită actul administrativ individual favorabil în privința lui Ghețiu Liudmila despre stabilirea pensiei de funcționar public, începând cu data de 25 iulie 2024, cu includerea perioadei de îndeplinire a funcției de grefier, începând cu 20 iulie 1989 până la 30.06.1993. Așadar, art. 48 alin. (3) din

Legea nr. 514 din 06 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, în redacția Legii nr. 191 din 08 mai 2003 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, în vigoare din 31 mai 2003, prevede că grefierul instanței judecătorești are statut de funcționar public. Astfel constată, până la abrogarea Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995 prin raportare la prevederile pct. 11 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412/2004, la calcularea stagiului de cotizare realizat în funcții publice se i-au în considerare numai perioadele de activitate reală în autoritățile administrației publice, în funcțiile asupra cărora se extinde sfera de acțiune a Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995. Reține că Legea serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995 a fost abrogată la 01 ianuarie 2009, în sensul pct. 11 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412/2004, la calcularea stagiului de cotizare realizat în funcții publice, urmează să se ia în considerație și perioada de timp cât a activat în funcții de grefier al instanței judecătorești, deoarece asupra funcției de grefier se extindea, începând cu data de 31 mai 2003 în sfera de acțiune a Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995. Este irelevant faptul că până la 31 mai 2003 asupra funcției de grefier nu se extindea sfera de acțiune a Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995, atât timp cât Legea în sensul pct. 11 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412/2004, la calcularea stagiului de cotizare realizat în funcții publice se i-au în considerare numai perioadele de activitate reală în autoritățile administrației publice, în funcțiile asupra cărora se extinde sfera de acțiune a Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995. Remarcă faptul că, în condițiile în care Legea serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995 a fost abrogată începând cu 01 ianuarie 2009, beneficiază de dreptul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici persoanele care au activat în autoritățile administrației publice, în funcțiile asupra cărora se extinde sfera de acțiuni a Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995. Este relevant faptul că, atât timp cât Legea serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995 a fost în vigoare până la 01 ianuarie 2009, funcția de grefier era atribuită, prin efectul legii, la categoria funcțiilor publice, ceea ce înseamnă, la caz perioada 20.07.1989 - 30.06.1993 în care a activat în funcția de grefier al instanței judecătoriei, urmează a fi luată în calcul la calcularea stagiului de cotizare realizat în funcții publice. Conform pct. 69 din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165/2017, stagiul de cotizare realizat până la introducerea evidenței individuale de asigurări sociale (până la 01.01.1999) se confirmă prin carnetul de muncă sau prin alte documente eliberate în modul stabilit. Așadar, potrivit înscrierilor din carnetul de muncă, se confirmă faptul că, în perioada 20 iulie 1989 - 30 iunie 1993 Ghețiu Liudmila a activat în funcția de grefier al judecătoriei, corespunzător, această perioadă de activitate și urmează a fi luată în calcul la calcularea stagiului de cotizare realizat în funcții publice. Din aceste considerente Ghețiu Liudmila solicită anularea deciziei CNAS OT - Ialoveni nr. 40/2024/25600 din 07.10.2024 privind respingerea cererii în stabilirea pensiei cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să stabilească și să-i achite lui Ghețiu Liudmila

pensia de funcționar public, începând cu 25 iulie 2024 (data depunerii cererii) pe viitor. Prezintă interes și următoarea informație, la actul administrativ contestat, la rubrica "Datele de calificare" s-a indicat: Stagiul de cotizare realizat după acordarea/reexaminarea pensiei - Tt/Tas: 25.2..; Stagiul de cotizarea realizat la data 01.01.2017: 21.8; Stagiul în regim special la data 01.01.2017:15.5. Iar în motivarea respingerii cererii se indică deja o altă informație. A refuza în acordarea pensiei de funcționar public în conformitate cu art. 44 din legea 156/1998privind sistemul public de pensii cu modificările și completările ulterioare din legea 290/2016 art. VII, pct. 6, HG 412/2004, deoarece solicitanta nu a realizat stagiul de cotizare de 30 de ani necesari până la 01.01.2017, inclusiv 15 ani în serviciul public. Inter alia, actul administrativ - Decizia privind respingerea cererii în stabilirea pensiei, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial - Ialoveni, nr. 40/2024/24730 din 19.08.2024, nu este anulat și astfel acest act administrativ continuă să producă efecte juridice. În drept, instanța judecătorească soluționează cauzele civile în temeiul Constituției Republicii. Moldova, al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, al hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, al hotărârilor Curții Constituționale, al legilor organice și ordinare, al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale și ale autorităților administrației publice locale (art. 12 alin. (1) Cod de procedură civilă (CPC)). Faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat (art. 123 alin. (6) CPC. Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.412 din 22 aprilie 2004 stabilește. La calcularea stagiului de cotizare realizat în funcții publice se iau în considerare numai perioadele de activitate reală în autoritățile administrației publice, în funcțiile asupra cărora se extinde sfera de acțiune a Legii serviciului public nr. 443-XIII din 4 mai 1995 (pct. 11). Legea Nr. 443 din 04-05-1995 serviciului public (Publicat: 02-11-1995 în M. O. Nr. 61 art. 681; abrogată prin LP158-XVI din 04.07.08, MO230-232/23.12.08 art.840) prevedea: Acțiunea prezentei legi se extinde asupra persoanelor care dețin funcții publice în autoritățile publice centrale și locale prevăzute în anexa nr. 1, parte integrantă a prezentei legi ... g) perioadele în care au fost realizate activitățile specificate la art. 50 alin. (1) Ut. d) și e) până la 1 ianuarie 1999 (art.3 alin. (1), alin. (2) lit. g)); de activitate în funcții publice în autoritățile publice care, până la data intrării în vigoare a Legii serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995, au activat pe teritoriul Republicii Moldova conform nomenclatorului autorităților publice și al funcțiilor publice din cadrul lor, aprobat de Guvern (art. 47 lit. b)). Legea privind organizarea judecătorească nr. 514 din 06 iulie 1995, în redacția Legii nr. 191/2003 menționa: Grefierul instanței judecătorești are statut de funcționar public (art. 48 alin. (3)). Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat Nr. 156-XIV din 14.10.98 stabilește: în sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive (art. 5 alin. (1)). Stagiul de cotizare se exprimă în ani. (2) Stagiul de cotizare al persoanelor angajate în baza contractului individual de muncă se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții în mărimile stabilite de legislație și împărțirea acestei sume la 12. Rezultatul obținut

*se rotunjește până la o unitate după virgulă. In cazul în care suma anuală a contribuțiilor achitate este mai mică decât suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim lunar pe țară stabilit de legislație, stagiul de cotizare se calculează proporțional sumei achitate. (3) Pentru persoanele angajate în sectorul agrar în baza contractului individual de muncă, perioada de activitate cu caracter sezonier se include în stagiul de cotizare, considerându-se un an de cotizare, cu condiția ca suma anuală a contribuțiilor să nu fie mai mică decât suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim pe țară stabilit de legislație. în cazul în care suma anuală a contribuțiilor achitate este mai mică decât suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim pe țară stabilit de legislație, stagiul de cotizare se calculează proporțional sumei achitate. (4) Pentru celelalte categorii de contribuabili, cuantumul minim al contribuțiilor se stabilește prin legea anuală a bugetului asigurărilor sociale de stat (art. 6 alin. (1), (2), (3)). Baza de calcul al pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei. Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuțiilor plătite în perioadele contributive, cotele de contribuții stabilite prin lege pentru aceste perioade și numărul total de luni de cotizare. Formula de calcul al venitului mediu lunar asigurat este redată în anexa nr. 1, parte integrantă a prezentei legi (art. 8 alin. (1),(2)). Pensia specială reprezintă pensia publică stabilită și plătită conform prevederilor altor legi (art. 10); În afară de perioadele specificate la art. 5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfășurat următoarele activități până la intrarea în vigoare a prezentei legi: a) activitatea în calitate de membru de colhoz, indiferent de caracterul și de durata programului de muncă. La calcularea vechimii în muncă în colhoz din perioada posterioară anului 1965, în cazul în care membrul de colhoz, nemotivat, nu a îndeplinit minimul stabilit, se ia în calcul perioada de prestare efectivă a activității... d) îngrijirea unui invalid de *****, ... (art. 50 alin (1) lit. a), lit. d));Legea cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova nr. 437-XII din 27.12.1990, prevedea: La calcularea vechimii în muncă se ia în considerație de asemenea; - Studiile în școlile din sistemul rezervelor de muncă de stat și al învățământului tehnico-profesional... etc. (art. 43 lit. e)); Codul administrativ (CA)) prevede: Activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea (art. 5 Cod administrativ (CA)). Actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public (art. 10 alin. (1) CA). Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă (art. 17 CA); Interesul public vizează ordinea de drept, democrația, garantarea drepturilor și a libertăților persoanelor, precum și obligațiile acestora, satisfacerea necesităților sociale, realizarea competențelor autorităților publice, funcționarea lor legală și în bune condiții (art. 18 CA); Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest*

drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod (art. 20 CA); Procedura prealabilă urmărește scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale. Dacă autoritatea publică nu soluționează petiția în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă. Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul; b) emiterea unui act administrativ individual (art. 162 CA); Dacă consideră cererea prealabilă ca fiind admisibilă și întemeiată, autoritatea publică emitentă anulează în tot sau în parte actul administrativ individual contestat sau emite actul administrativ individual solicitat. Dacă respinge în tot sau în parte cererea prealabilă ca fiind inadmisibilă sau neîntemeiată, autoritatea publică emitentă transmite dosarul administrativ cu toate actele autorității publice ierarhic superioare. Autoritatea publică emitentă soluționează cererea prealabilă în termen de 15 zile calendaristice. Prevederile art. 60 alin. (2)-(5) se aplică corespunzător. Dacă prin cererea prealabilă se solicită și repararea prejudiciului, atunci cererea privind repararea prejudiciului se examinează de autoritatea publică emitentă în procedură administrativă separată (art. 167 CA); Dacă autoritatea publică emitentă a respins în tot cererea prealabilă, decizia definitivă cu privire la cererea prealabilă este luată de autoritatea publică ierarhic superioară. Dacă autoritatea publică emitentă a respins în parte cererea prealabilă, autoritatea publică ierarhic superioară soluționează doar partea respinsă a cererii prealabile. Dacă este necesară investigarea circumstanțelor, autoritatea publică ierarhic superioară poate efectua ea însăși aceste investigații sau poate împuternici autoritatea emitentă să le efectueze. Soluționînd cererea prealabilă, autoritatea publică ierarhic superioară poate decide în sensul agravării situației participantului care a depus cererea prealabilă (reformatio in pejus), dacă legea nu prevede expres altfel (art. 168 CA); Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ ... (art. 189 CA); Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor- prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171 (art. 195 CA). Acțiunea în contencios administrativ se depune la instanța de judecată în a cărei rază teritorială își are sediul autoritatea publică care a desfășurat activitatea administrativă contestată, daca legea nu prevede altfel... (art. 196 CA). O acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); b) obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare);... (art. 206 CA); Până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepțiile prevăzute de lege (art. 208 alin. (1) CA). Acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: ... b) data comunicării ... actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă (art. 209 alin. (1), lit. b)). În cererea de chemare în judecată se indică: a) instanța la care a fost depusă; b) numele și prenumele sau denumirea reclamantului, domiciliul sau sediul acestuia; dacă reclamantul este o

persoană juridică, se indică datele bancare și codul fiscal; c) numele și prenumele reprezentantului legal sau împuternicit și adresa lui, în cazul în care cererea se depune de un reprezentant; d) denumirea pârâtului în calitate de autoritate publică și sediul acesteia; e) pretențiile reclamantului; j) circumstanțele de fapt și de drept pe care reclamantul își întemeiază pretenția; g) enumerarea tuturor probelor pe care reclamantul le deține și le poate prezenta; h) datele despre respectarea procedurii prealabile, dacă o astfel de procedură este prevăzută de lege. Cererea de chemare în judecată se semnează de reclamant sau de reprezentantul lui legal ori împuternicit. Cererea de chemare în judecată poate cuprinde și alte date importante pentru soluționarea cauzei, precum și demersurile reclamantului (art. 211 CA). La cererea de chemare în judecată se anexează: a) copia actului administrativ contestat și copia deciziei cu privire la cererea prealabilă, dacă legea prevede o astfel de procedură; b) copia actului de identitate al reclamantului persoană fizică sau extrasul din Registrul de stat al persoanelor juridice, dacă reclamantul este persoană juridică; c) documentul care confirmă împuternicirile reprezentantului legal sau împuternicit; d) copii de pe cererea de chemare în judecată și de pe toate înscrisurile anexate, într-un număr egal cu numărul de participant la proces; e) dovada achitării taxei de stat și/sau a taxei de timbru, în cazurile prevăzute în Legea taxei de stat nr. 213/2023 (2) Reclamantul poate anexa și alte înscrisuri la cererea de chemare în judecată (art. 212 CA). Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime. Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare (art. 5 din Codul de procedură civilă). Principiile comune ale procedurii administrative sunt cel al: legalității (art. 21 CA); cercetării din oficiu (art. 22 CA); egalității de tratament (art. 23 CA); bunei credințe (art. 24 CA); imparțialității (art. 25 CA), supremația dreptului (art. 36) etc. Invocă de asemenea, următoarele prevederi legale: sintagma ”Pensia minimă pentru limită de vârstă” - coloana 4, sub-pct.1.5, pct. 1, anexa 3 la Legea nr. 54/2011 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2011: 1.5 Persoanele fizice, cu excepția pensionarilor, invalizilor, precum și a persoanelor care se atribuie categoriilor de plătitori prevăzute la pct.1. 1-1.4, care se regăsesc în una din situațiile: - întreprinzători individuali; - avocați privați, notari publici și executori judecătorești care activează în baza licenței obținute în modul stabilit de lege, indiferent de forma juridică de organizare, mediatori care activează în baza atestatului eliberat de către Consiliul de Mediere - 4368 lei anual pentru asigurarea individuală Lunar, câte 1/12 din suma anuală, ... Pensia minimă pentru limită de vârstă și ajutorul de deces, cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 4704 lei, este și sintagma ”Pensia minimă pentru limită de vârstă” din coloana 4, sub-pct.1.4, pct.1, anexa 3 la Legea nr. 270/2012 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2012, cu același *conținut, doar cu modificarea sumei de 5220 lei, este și sintagma ”Pensia minimă pentru limită de vârstă” din coloana 4, sub-pct.1.5, pct.1, anexa 3 la Legea nr. 250/2012 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2013, cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 5748 lei este și sintagma ”Pensia minimă pentru limită de vârstă” din coloana 4, sub-pct.1.5, pct.1, anexa 3 la Legea nr. 329/2013 bugetului*

asigurărilor sociale de stat pe anul 2014, cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 6372 lei, este și sintagma "Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 4, sub-pct.1.5, pct.1, anexa 3 la Legea nr. 73/2015 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2015, cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 7032 lei este și sintagma "Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 4, sub-pct. 1.5, pct.1, anexa 3 la Legea nr. 156/2016 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2016, cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 7512 lei este și sintagma "Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 4, sub-pct. 1.6, pct. 1, anexa 3 la Legea nr. 286/2016 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2017, cu același *conținut, doar cu modificarea sumei de 8424 lei este și sintagma "Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 4, sub-pct. 1.6, pct. 1, anexa 3 la Legea nr. 281/2017 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2018 cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 9456 lei este și sintagma "Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 5, pct. 1.7, anexa 1 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale (în redacția la 01.01.2019), cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 10.740 Iei, este și sintagma "Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 5, pct. 1.7, anexa 1 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale (în redacția la 01.01.2020). Începând cu 01.01.2021 anexa nr. 1 la Legea nr. 489/1999, a fost completată cu o nouă categorie de plătitori de contribuții - pct. 1.6/1 Liber profesioniștii, ce practică activitate în sectorul justiției (conform Legii cu privire la modificarea unor acte normative nr. 257/2020). Achitarea de către liber-profesioniști a contribuției de asigurări sociale de stat obligatorie în sumă fixă anuală (taxa fixă anuală) conform Legii bugetului asigurărilor sociale, care în anul 2021 constituie - 24.255 lei, acordă dreptul la toate tipurile de prestații de asigurări sociale. Legislatorul a prevăzut: În cazul inexistenței normei de drept care să reglementeze raportul litigios, instanța judecătorească aplică norma de drept care reglementează raporturi similare (analogia legii), iar în lipsa unei astfel de norme, se conduce de principiile de drept și de sensul legislației în vigoare (analogia dreptului). Nu se admite aplicarea prin analogie a normei, de drept care derogă de la dispozițiile generale, restrânge drepturi sau stabilește sancțiuni suplimentare (art. 12 alin (3) CPC). Raportând această normă legală cât și prevederile legale stipulate în Legile nr. 54/2011,270/2012,250/2012,329/2013,73/2015, 156/2016,286/2016, 281/2017, 489/1999, 489/1999, la circumstanțele prezentei cauze constată pentru reclamanta Ghețiu Liudmila nu exista o altă careva normă legală, care ar fi permis ei să achite contribuție de asigurări sociale de stat obligatorie în sumă fixă anuală, după cum ea a fost constituită începând cu 01 ianuarie 2021 (în sumă de 24.255 lei) prin Legea nr. 489/1999, decât acele norme legale ce existau în anii 2010 - 2020 (nr.nr. 54/2011, 270/2012, 250/2012, 329/2013, 73/2015, 156/2016, 286/2016, 281/2017, 489/1999, 489/1999), prin care era prevăzut faptul executorii judecătorești achită o sumă fixă, stabilită anual prin Legea bugetului asigurărilor sociale de stat care a și fost executată/îndeplinită de către Ghețiu Liudmila și astfel, instanța de judecată urmează să aplice analogia legii - Legea nr. 489/1999 completată. Raportând prevederile legale sus-menționate la circumstanțele prezentei spețe pârâtul nu și-a argumentat, din punct de vedere juridic (nici într-un fel) din care considerente el nu include în stagiul de cotizare al reclamantei activitatea de*

executor judecătoresc, anii: 2010-2020. În argumentarea poziției reclamantei menționează că, în timp ce persoanele asigurate fac contribuții stabilite prin lege, pentru perioada minimă fixată de lege - refuzul de a le stabili și plăti un anumit tip de pensie - constituie o privare de proprietate prin îmbogățire fără justă cauză a fondului de asigurării sociale. Astfel, prin refuzul de a considera ca fiind contributive perioadele în care executorii judecătorești au contribuit în BASS prin sume fixe, Statul de fapt confiscă sumele plătite cu titlu de contribuții cu sume fixe stabilite de lege dacă dreptul reclamantei de a obține beneficii din sistemul de asigurări sociale a fost încălcat într-o manieră care a dus la afectarea esenței drepturilor său la pensie (a se vedea; Domalewski v. Polonia (dec.), nr. 34610/97, CEDO 1999-V), sunt afectate esențial drepturile garantate de art.47, 46 din Constituție. În ceea ce privește sarcina probei, în cazul art. 14 din Convenție, Curtea a reținut că, odată ce reclamantul a demonstrat o diferență de tratament între persoane aflate în situații similare relevante, este de competența Guvernului/pârâtului să demonstreze că aceasta a fost justificată (a se vedea: D.H. și alții v. Republica Cehă [GC], § 177). Bugetul asigurărilor sociale fiind permanent deficitar, este completat prin sursele bugetului de stat, inclusiv - din contul impozitului pe venit, care este un impozit de stat și nu local, plătit de aceleași persoane (executori judecătorești). Deci, aceste persoane plătesc în fondul social mai întâi - contribuția fixă, iar apoi - o parte din impozitul pe venit plătit, care iarăși merge în fondul asigurărilor sociale. Privarea de dreptul la pensie cu efect retroactiv, speranță legitimă, sarcină excesivă, discreția limitată a Statului. În cauza Belane Nagy v. Ungaria (no. 53080/13, 13 decembrie 2016), CtEDO a recunoscut dreptul de a obține prestații de securitate socială în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la CEDO. Belane Nagy se referea la o femeie căreia i s-a acordat o pensie de invaliditate în 2001. În urma unei modificări a metodei de determinare a gradului de invaliditate, dar fără nicio modificare substanțială a stării ei de sănătate, dreptul ei la această pensie a fost retras în 2010. În 2012 a intrat în vigoare o nouă lege privind pensiile de invaliditate, care a introdus criterii suplimentare pentru a beneficia de pensie. Doamna Belane Nagy a depus o cerere în acest scop și, după ce starea ei a fost reevaluată, s- a considerat că îndeplinește nivelul necesar pentru a beneficia de acest drept. Cu toate acestea, întrucât ea nu era titulara pensiei de invaliditate la 31 decembrie 2011 și nu acumulase numărul necesar de zile acoperite de asigurările sociale impuse de noua lege, - nu i s-a acordat pensia. CtEDO, neavând competență temporală să examineze retragerea din 2010, concluzionează că refuzul noii cereri în 2012 a constituit o „povara individuală excesivă și disproporționată". Ca „chestiune de stat de drept", CtEDO a subliniat „principiul impossibilium nulla obligație est [...] [întrucât] reclamantului i s-a reproșat ex post că în trecut nu a făcut contribuții suficiente, așa cum este determinat de noua legislație - o condiție pe care ea nu putea să o întâlnească" (para. 53). Curtea a indicat că indivizii nu ar trebui să fie penalizați pentru că nu îndeplinesc criteriile noi pe care nu le-au putut anticipa sau îndeplini în baza reglementărilor anterioare. Acesta a fost motivul pentru a constata încălcarea articolului 1. Prin această hotărâre, Curtea a subliniat importanța coerenței și a predictibilității în aplicarea legilor care reglementează securitatea socială și drepturile la pensie, care sunt componente esențiale ale statului de drept. Aplicând logica CtEDO din Belane

*Nagy la speța în cauză, observă că, începând cu 2010 și până în 2021 executorii judecătorești și alte profesii liberale plăteau contribuții sociale în suma fixă stabilită de stat, având o anumită previzibilitate cu privire la modalitatea de calcul a stagiului și dreptul la pensie. Situația dată nu era absolut previzibilă pentru categoria vizată de contribuabili, pentru a încerca, cel puțin, să atenueze efectele restrângerii drepturilor de neincludere a ei în stagiul general de cotizare, fiind contrară principiului securității juridice și Statului de drept. În scopul aplicării uniforme a legislației invocă cauza civilă similară, examinată de Curtea Supremă a Republicii Moldova, Raisa Apolschii împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (Dosarul nr. 3ra-174/2022; 2-21066759-01-3ra-7022022; prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud. O. Melniciuc) instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Bostan, Gr. Daşchevici, V. Negru),în care s-a menționat: Raisei Apolschii pensie de funcționar public și au obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil în privința acesteia despre stabilirea pensiei de funcționar public începând cu data de 24 februarie 2021, cu includerea în stagiul serviciului public a perioadei de activitate în funcție de grefier, începând cu 08 decembrie 1981 până la 22 august 1988. Drept urmare a celor menționate mai sus urmează ca: în stagiul de cotizare al lui Ghețiu Liudmila să fie inclusă perioada de activitate a dumneaei anii: 1982,1984 și 1986 activitatea ei în calitate de membru de colhoz; 01.01.1999 - 04.06.1999 - activitatea în Primăria s. Tătărăuca Veche; 06.06.1999 - 22.11.1999 - activitatea în cadrul SRL ”Areg Gera”; perioadele de studii; 01.09.1982 - 25.07.1983 - la Școala Profesională nr. 12; 25.08.1987 - 30.06.1989 - la Tehnicumul Industrial Economic; perioada ce ține de îngrijirea unei persoane - invalid de *****; 01 iunie 1981 -24.01,1987, cât Ghețiu Liudmila a îngrijit de mama sa - Prisacari Maria Pavel, invalid de *****; activitatea de executor judecătoresc 2010-2020; iar în stagiul în regim special de inclus perioada activității lui Ghețiu Liudmila ca grefier/secretar al instanței judecătorești 20.07.1989-30.06.1993, fapt ce ar permite stabilirea pensiei pentru funcționarii publici, pentru femei, reieșind din faptul împlinirii vârstei de 57 ani; realizarea stagiului de cotizare necesar la data de 01.01.2017 - pentru femei 30 de ani; inclusiv serviciul public, realizat până la data de 01.01.2017 - 15 ani, cu începere din 25 iulie 2024, pe viitor.*

La data de 09 ianuarie 2025 Ghețiu Liudmila prin intermediul reprezentantului său, avocatul Lazari Constantin a înaintat **acțiune de contencios administrativ** în contradictoriu cu Casa Națională de Asigurări Sociale *(CNAS)* solicitând anularea deciziei privind respingerea cererii în stabilirea pensiei nr. 40/2024/24730, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial - Ialoveni la 19 august 2024, deciziei privind respingerea cererii în stabilirea pensiei nr. 40/2024/25600, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial - Ialoveni la 07 octombrie 2024, răspunsului nr. 4812/2024 din 31 octombrie 2024, deciziei privind respingerea cererii în stabilirea pensiei nr. 40/2024/25891, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial - Ialoveni la 18 noiembrie 2024 și răspunsului nr. 5406/24 din 20 decembrie 2024, cu obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil prin care, în stagiul de cotizare necesar de 30 ani, până la 01 ianuarie 2017, de inclus perioadele de activitate în anii 1982; 1984 - activitatea în colhozul ”Ткаченко”, 01 ianuarie 1999 - 04 iunie

1999 activitatea în Primăria s. Tătărăuca Veche; 06 iunie 1999 – 22 noiembrie 1999 activitatea în SRL ”Areg Gera”; perioadele de studii 01 septembrie 1982 - 25 iulie1983 la Școala Profesională nr. 12; 25 august 1987 – 30 iunie 1989 la Tehnicumul Industrial Economic; perioada ce ține de îngrijirea unei persoane - invalid de *****; 01 mai 1981 - 24 ianuarie 1987, cât Ghețiu Liudmila a îngrijit de mama sa Prisacari Maria Pavel, invalid de *****; activitatea de executor judecătoresc: 2010-2020, inclusiv în stagiul în regim special, ca grefier/secretar al instanței judecătorești perioada 20 iulie 1989 – 30 iunie 1993; stabilirea pensiei de funcționar public lui Ghețiu Liudmila, cu începere din 25 iulie 2024, pe viitor.

În motivarea acțiunii s-a menționat următoarele:

”În fapt, la 25 iulie 2024 Ghețiu Liudmila a înaintat cerere către CTAS Ialoveni privind calcularea și stabilirea pensiei speciale (de funcționar public), cererea fiind înregistrată cu nr. 40/2024/2921. Cererea susmenționată s-a înaintat reieșind din prevederile legale ce țin de stabilirea pensiei pentru funcționarii publici, pentru femei, reieșind din faptul împlinirii vârstei de 57 ani; realizarea stagiului de cotizare necesar la data de 01.01.2017 - pentru femei - 30 de ani; inclusiv serviciul public, realizat până la data de 01.01.2017 - 15 ani. În decizia privind respingerea cererii în stabilirea pensiei, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Ialoveni, la 19.08.2024, s-a menționat: stagiul total de la 01.01.1999: 24,2; stagiul de cotizare realizat după acordarea/reexaminarea pensiei: Tt/Tas: 35,4;stagiul în regim special; stagiul de cotizare realizat la 01.01.2017:28; stagiu de regim special la data de 01.01.2017: 15,5.

Totodată, s-a indicat: ”luând în considerare indicatorii expuși mai sus, se respinge cererea din următoarele considerente: A refuza în acordarea pensiei de funcționar public în conformitate cu art. 44 din Legea 156/1998 privind sistemul public de pensii cu modificările și completările ulterioare din Legea 290/2016, art. VIII pct. 6, HG 412/2004, deoarece solicitanta nu a îndeplinit condiția privind stagiul de cotizare necesar de 30 ani până la 01.01.2017. Dna Ghețiu Liudmila confirmă un stagiu de cotizare de 28 ani”. Nefiind de acord cu decizia adoptată privind respingerea cererii în stabilirea pensiei, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Ialoveni, la 19.08.2024, pe care o consideră ca fiind un act administrativ individual defavorabil neîntemeiat și nemotivat, pasibil de anulat de organul ierarhic superior - Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, din următoarele considerente. La calcularea stagiu de cotizare a lui Ghețiu Liudmila, CTAS nu a luat în considerație perioada de activitate în colhozul ”Tcacenco” anul 1982 - 17 zile lucrătoare, anul 1984 - 3 zile lucrătoare și în anul 1986 -14 zile lucrătoare”; perioada de activitate din 01.01.1999 până la 04.06.1999, activitate realizată în funcția de infirmieră la Punctul medical din satul Tătărăuca Veche, raionul Dondușeni; perioada de activitate realizată din 06.06.1999 până la 22.11.1999 la Societatea cu Răspundere Limitată ”Areg Gera”; perioada studiilor, începând cu 25.08.1987 până la 30.06.1989, la Tehnicumul industrial economic (secția zi). În cererea prealabilă partea reclamantă a menționat perioada de activitate din 01.01.1999 până la 04.06.1999; perioada de activitate din 01.01.1999 până la 04.06.1999, cât și perioada de activitate realizată din 06.06.1999 până la 22.11.1999, inclusiv perioada studiilor din 25.08.1987 până la 30.06.1989,

sunt reflectate în Carnetul de muncă fiind prezentate și copiile diplomelor respective. Suplimentar s-a mai indicat faptul că Gheţiu Liudmila deține și o Diplomă de studii realizată în perioada 01.09.1982 până la 25.07.1983 la Școala profesională (ȘPTS-12) nr. 12, perioada care tot nu s-a luat în calcul, conform Legii. Astfel, Gheţiu Liudmila a demonstrat că decizia CTAS din 19.08.2024, este neîntemeiată deoarece autoritatea publica care a emis actul administrativ individual defavorabil nu s-a expus asupra următoarelor perioade, menționate mai sus: perioada de activitate în colhoz din anii 1982; 1984 și 1986; perioada de activitate din 01.01.1999 până la 04.06.1999; perioada de activitate din 06.06.1999 până la 22.11.1999; perioada studiilor, din 25.08.1987 până la 30.06.1989; perioada studiilor din 01.09.1982 până la 25.07.1983, fiind o decizie nemotivată din punct de vedere juridic deoarece autoritatea publică (emitenta actului administrativ contestat) nu a făcut trimitere la prevederile legale existente la perioada respectivă. În argumentarea juridică, s-a invocat art. 43 lit. e) din Legea cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova nr. 437-XII din 27.12.1990, care prevede că la calcularea vechimii în muncă se ia în considerație de asemenea studiile școlare din sistemul rezervelor de muncă de stat și al învățământului profesional...etc. Pct. 1, 2, 6 din Hotărârea Guvernului Nr. 572 din 02.09.1992 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei prevede că la calcularea vechimii în muncă se iau în considerație de asemenea anii de studii în școlile din sistemul rezervelor de muncă și cele ale învățământului tehnico-profesional ... etc. Art. 50 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii prevede că în afară de perioadele specificate la art. 5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfășurat următoarele activități până la 1 ianuarie 1999: a) activitatea în calitate de membru de colhoz, indiferent de caracterul și de durata programului de muncă. La calcularea vechimii în muncă în colhoz din perioada posterioară anului 1965, în cazul în care membrul de colhoz, nemotivat, nu a îndeplinit minimul stabilit, se ia în calcul perioada de prestare efectivă a activității. Și astfel, s-a concluzionat că reieșind din prevederile legale susmenționate, cât și a faptului că în perioada 01.01.1999 - 04.06.1999; 06.06.1999 - 22.11.1999, Gheţiu Liudmila a desfășurat activitate profesională, în perioada: 25.08.1987 - 30.06.1989 și 01.09.1982 - 25.07.1983, Gheţiu Liudmila a studiat la Școala profesională nr. 12 și Tehnicumul Industrial Economic. Perioade, care și urmează a fi inclusă în stagiul de cotizare necesar de 30 ani până la 01.01.2017, iar drept consecință Gheţiu Liudmila întrunește și condiția de 30 ani până la 01.01.2017. Cererea prealabilă a fost înaintată conform art. 162 din Codul administrativ. Procedura prealabilă urmărește scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale. Dacă autoritatea publică nu soluționează petiția în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă. Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul; b) emiterea unui act administrativ individual. Fiind recepționată cererea prealabilă Nr. 4812/24 din 19.09.2024. Contrar prevederilor legale stabilite în Codul administrativ, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a soluționat cererea prealabilă, adresată (ca organ ierarhic superior), dar invocând art. 60 alin. (5) din Codul administrativ, a expediat în adresa lui Gheţiu Liudmila și avocatului o

informație ce ține de prelungirea termenului de examinare a cererii cu 30 zile, din data de 01.10.2024 nr. 4812/2024, recepționată la 04.10.2024 (prin poșta terestră). Astfel, termenul de examinare a cererii prealabile din 19.09.2024 (ilegal prelungit) expiră la 20 octombrie 2024. După expirarea termenului, prelungit ilegal, prin răspunsul nr. 4812/2024 din 31 octombrie 2024 (recepționat la 05.11.2024), Casa Națională de Asigurări Sociale, invocând normele legale din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412/2004; art. VIII alin. (6) al Legii nr. 290/2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, capitolele V și VI din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, informează că "... la 25.07.2024 a-ți depus cerere pentru stabilirea pensiei ca funcționar public...; Prin decizia CTAS Ialoveni nr. 40/2024/24730 din 19.08.2024 a fost respinsă cererea de acordare a pensiei ca funcționar public deoarece până la data de 01.01.2017 a-ți realizat un stagiu de cotizare de 28 ani, necesar fiind de cel puțin 30 ani..." Mai apoi, invocând art. 49 din Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, CNAS a constatat ilegalitatea deciziei susmenționate, solicitând revizuirea/anularea deciziei numite cu emiterea unui nou act administrativ individual (făcând o trimitere incorectă la art. 148 alin. (1), 170 alin. (5) din Codul administrativ, informând că sa-r fi dispus reluarea procedurii de examinare a cererii de stabilire a pensiei, înregistrată la data de 25.07.2024, ca mai apoi să fie emisă tot de către CNAS Oficiul Teritorial - Ialoveni o nouă decizie nr. 40/2024/255600 din 07.10.2024 privind respingerea cererii de stabilire a pensiei ca funcționar public (decizia fiind anexată la răspunsul CNAS din 31.10.2024), pe motivul că Ghețiu Liudmila ar fi realizat stagiul total de cotizare (deja) de 21,8 ani, necesar fiind 30 ani. Suplimentar s-a mai indicat activitatea în calitate de executor judecătoresc ... pentru anii 18.09.2010 - 2020 se include în stagiul de cotizare ce acordă dreptul la pensie minimă pentru limită de vârstă. Luând în considerație faptul că, pensia ca funcționar public e o altă categorie de pensie a fost - reexaminat refuzul cu excluderea din stagiul de cotizare a perioadei menționate pentru a include în stagiul de cotizare perioadele de activitate în fostul colhoz "Ткаченко" anul 1982 - 17 zile și anul 1984 - 3 zile, urmează să prezinte la CTAS documentele confirmative anexate la cererea prealabilă (extrasul din carnetul de muncă al colhoznicului) ce confirmă că în perioada menționată avea statut de colhoznic cât și diploma privind studiile la școala tehnică profesională nr. 43; cu referire la perioada de studii la "Кишиневский промышленно-экономический техникум" informează că aceasta nu poate fi inclusă în stagiul de cotizare, deoarece nu sunt studii superioare, norma prevăzută în art. 50 Legea nr. 156/1998 (Legea nr. 437/1990 a fost abrogată la 01.01.1990)...;... perioada de activitate în funcția de secretar al instanței judecătorești se consideră funcție publică doar începând cu 24.11.2003... până la această dată, funcția de secretar al instanței judecătorești era inclusă în Nomenclatorul categoriilor de lucrători care efectuează deservirea tehnică, ce asigură funcționarea autorităților publice. Respectiv, temei legitim de a include în stagiul de cotizare realizat în serviciul public perioada de activitate în funcție de secretar al instanței judecătorești de la 20.07.1989 până la 30.06.1993, nu este...; Nefiind de acord cu Decizia privind respingerea cererii în stabilirea pensiei, nr. 40/2024/255600, din 07.10.2024, a înaintat cerere prealabilă în

*adresa CNAS, înregistrată cu nr. G-5259/24, la 12.11.2024. Studiind actul administrativ contestat cu cerere prealabilă s-a constatat că la 03 octombrie 2024 (cu 4 zile până la adoptarea deciziei) Gheţiu Liudmila a prezentat CTAS Ialoveni următoarele documente; certificat nr. 486 din 09.09.2024 ce confirmă că arhiva colhozului "Tcacenco" se află la păstrare la Primăria Cobâlnea; două certificate prin care se confirmă că Gheţiu Liudmila în anii 1982, 1984 şi 1986, a activat în colhozul "Tcacenco"; copia certificatului de naştere a lui Prisacari Liudmila (unde este indicată mama - Prisacari Maria); copia certificatului de căsătorie a lui Prisacari Liudmila, după căsătorie - Gheţiu Liudmila; copia Cotorului/Adeverinţei prin care se confirmă că Prisacari Maria (mama lui Gheţiu Liudmila) a fost recunoscută ca fiind invalid de *****; actul din 02.10.2024 prin care Primăria satului Cobâlnea confirmă că Gheţiu Liudmila a îngrijit de mama sa - Prisacari Maria de la 01.06.1981 până la 24.01.1987; copia certificatului de deces a lui Prisacari Maria; copia diplomei de absolvirea a studiilor la Şcoala Profesională nr. 12; copiile adeverinţelor de absolvire a studiilor medii (8 clase şi 10 clase), solicitate de CTAS – Ialoveni; cererea repetată privind recalcularea şi stabilirea pensiei speciale de funcţionar public; care nu au fost luate în consideraţie la adoptarea deciziei nr. 40/2024/255600 din 07.10.2024 asupra cărora ei nici nu s-au expus, inclusiv în răspunsul nr. 4812/2024 din 31 octombrie 2024. Din acest considerent fraza: "În care deţineţi acte suplimentare care ar proba alte circumstanţe noi privind reexaminarea stagiului total de cotizare urmează să le prezentaţi la CTAS Ialoveni în vederea revizuiri deciziei nr. 40/2024/255600, din 07.10.2024" - este nu numai că ilegală, dar şi imorală expusă de o Autoritate publică centrală a statului - Republica Moldova, asupra căreia se vor expune nu doar instanţele de judecată din ţară dar şi instanţele de judecată internaţionale. Astfel, în perioada 01 iunie 1981 - 24.01.1987 Gheţiu Liudmila a îngrijit de mama sa - Prisacari Maria Pavel, invalid de *****, conform art. 50 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 156/1998 - în stagiu de cotizare se include perioada în care s-a desfăşurat următoarea activitate până la intrarea în vigoare a legii respective, ceea ce CTAS Ialoveni nu a luat în consideraţie şi nici nu s-a expus asupra acestei circumstanţe. Faptul că nici CNAS - autoritatea publică ierarhic superioară - tot nu s-a expus asupra acestei circumstanţe importante, în răspunsul nr. 4812/2024 din 31.10.2024, se demonstrează că CNAS a examinat cererea prealabilă înaintată superficial, fiind emis un răspuns formal, neîntemeiat, nemotivat şi ilegal. Ce ţine de neincluderea în stagiul de cotizare a perioadei în care Gheţiu Liudmila a activat în calitate de executor judecătoresc (2010 - 2020, când ea şi-a îndeplinit obligaţiile legale (stabilite de Legislator) fiind achitate contribuţiile sociale de stat, după cum au fost ele stabilite apoi în actul administrativ adoptat decizia nr. 40/2024/255600 din 07.10.2024 nu s-a indicat nici un motiv în fapt or în drept, iar răspunsul nr. 4812/2024 din 31.10.2024 - este un act administrativ separat care în mare parte, se referă doar la cererea prealabilă nr. 4812/24 din 19.09.2024, care nu a fost examinată de el, dar contrar normelor legale, a fost restituită spre o nouă examinare tot organului emitent, fără a fi anulată important, menţionează că sistemul public de pensii are la bază principiul contributivităţii, fiind la aprecierea Legislatorului de a prevedea condiţiile şi criteriile necesare pentru a beneficia de o anumită categorie de pensie, cu condiţia de a nu încălca exigenţele ce rezultă din prevederile constituţionale aplicabile (art. 47,*

16), iar CTAS OT Ialoveni NU a ținut cont de prevederea legală, stabilită în art. 5 alin. (1) din Legea nr. 156/1998. În sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive. Deci, perioada în care Ghețiu Liudmila a activat/activează ca executor judecătoresc (2010 - 2020) urmează a fi inclusă în stagiul de cotizare, deoarece ea și-a onorat obligațiile legale existente. Din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO), menționează doar unele spețe (cu referire la spața dată). În cauza Klein v. Austria, CtEDO a concretizat că "Curtea consideră că audierea obligatorie la un sistem de pensii pentru limită de vârstă, bazată pe apartenența, de asemenea obligatorie, la o organizație profesională în timpul exercitării unei profesii, poate, de asemenea, să dea naștere speranței legitime de a primi pensie la momentul pensionării și constituie o posesie în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1". (Klein v. Austria, no. 57028/00, § 45, 3 martie 2011) și că dreptul la o prestație socială în acest caz, o pensie plătibilă dintr-un sistem de pensii pentru avocați era legată de plata contribuțiilor și atunci când aceste contribuții au fost făcute, o recompensă nu putea fi refuzată persoanei în cauză (Klein v. Austria, no. 57028/00, § 43). În cauza Stec și alții v. Regatul Unit (Stec and Others v. the United Kingdom, [GC], nos. 65731/01 and 65900/01, 12 aprilie 2006, § 53), CtEDO a subliniat că art. 1 Protocolul nr. 1 nu limitează în niciun fel libertatea statelor contractante de a decide dacă să stabilească sau nu vreo schemă de securitate socială sau de a alege tipul sau nivelul prestațiilor care urmează să fie oferite în cadrul unui astfel de sistem. Cu toate acestea, odată ce un stat decide să creeze o schemă de prestații sau pensii, trebuie să facă acest lucru într-o manieră compatibilă cu articolul 14 din Convenție. în cazul în care, în lipsa condiției de drept în temeiul legislației interne asupra căreia solicitantul se plânge, acesta ar fi avut un drept executoriu în temeiul dreptului intern de a primi prestația în cauză, plângerea sa intră în domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr. 1 și este suficient pentru a face aplicabil articolul 14 din convenție (Savickis și alții v. Latvia, MC, 2022, §122). În aceiași cauză Stec și alții v. Regatul Unit (nos 65731/01 et 65900/01, decizie de admisibilitate, 6 . iulie 2005, §§ 47-53) Curtea a renunțat la distincția între prestații contributive și prestații necontributive în sensul aplicabilității articolului 1 din Protocolul nr. 1; de acum înainte, atunci când statul alege să instituie un sistem de pensii, drepturile și interesele individuale care decurg din acesta intră sub imperiul acestei prevederi, independent de plata contribuțiilor și de modalitatea de aprovizionare a fondurilor de pensii. Drepturile care decurg din plata contribuțiilor la sistemele de asigurări sociale sunt drepturi pecuniare în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1 (Gaygusuz v. Austria, 16 septembrie 1996, §§39-41 de aceea restrângerea dreptului la pensie este contrară nu numai art. 47 din Constituție, dar și art.46 din Constituție și art. 1 p. 1 la CEDO. Cu referire la neincluderea perioadei de activitate a lui Ghețiu Liudmila în calitate de secretar/grefier al instanței judecătorești (20.07.1989 - 30.06.1993) ea este tot neîntemeiată, deoarece CTAS eronat interpretează Hotărârea Guvernului nr. 1399/2003, precum că grefierul se ocupa cu deservirea tehnică a instanței de judecată și perioada 20.07.1989 - 30.06.1993 nu poate fi luată în calcul ca stagiu de cotizare în serviciul public. Dimpotrivă, conform prevederilor legale stabilite în art. 48 alin. (2) din Legea privind organizarea judecătorească nr. 514 din 06 iulie 1995, în redacția Legii nr. 191/2003, în care s-a prevăzut: Articolul 48 va avea

următorul cuprins: ”Articolul 48. instanței judecătorești ... (3) Grefierul instanței judecătorești are statut de funcționar public”, cât și Hotărârea Guvernului nr. 1399/2003, art. 47 lit. b) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, pct. 13 lit. b) din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plata pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412 din 22 aprilie 2004. CNAS OT Ialoveni neîntemeiat a refuzat lui Ghețiu Liudmila în stabilirea pensiei de funcționar public și astfel CNAS are obligația să emită actul administrativ individual favorabil în privința lui Ghețiu Liudmila despre stabilirea pensiei de funcționar public, începând cu data de 25 iulie 2024, cu includerea perioadei de îndeplinire a funcției de grefier, începând cu 20 iulie 1989 până la 30.06.1993. Așadar, art. 48 alin. (3) din Legea nr. 514 din 06 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, în redacția Legii nr. 191 din 08 mai 2003 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, în vigoare din 31 mai 2003, prevede că grefierul instanței judecătorești are statut de funcționar public. Astfel constată, până la abrogarea Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995 prin raportare la prevederile pct. 11 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412/2004, la calcularea stagiului de cotizare realizat în funcții publice se iau în considerare numai perioadele de activitate reală în autoritățile administrației publice, în funcțiile asupra cărora se extinde sfera de acțiune a Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995. Reține că Legea serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995 a fost abrogată la 01 ianuarie 2009, în sensul pct. 11 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412/2004, la calcularea stagiului de cotizare realizat în funcții publice, urmează să se ia în considerație și perioada de timp cât a activat în funcții de grefier al instanței judecătorești, deoarece asupra funcției de grefier se extindea, începând cu data de 31 mai 2003 în sfera de acțiune a Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995. Este irelevant faptul că până la 31 mai 2003 asupra funcției de grefier nu se extindea sfera de acțiune a Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995, atât timp cât Legea în sensul pct. 11 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412/2004, la calcularea stagiului de cotizare realizat în funcții publice se iau în considerare numai perioadele de activitate reală în autoritățile administrației publice, în funcțiile asupra cărora se extinde sfera de acțiune a Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995. Remarcă faptul că, în condițiile în care Legea serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995 a fost abrogată începând cu 01 ianuarie 2009, beneficiază de dreptul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici persoanele care au activat în autoritățile administrației publice, în funcțiile asupra cărora se extinde sfera de acțiuni a Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995. Este relevant faptul că, atât timp cât Legea serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995 a fost în vigoare până la 01 ianuarie 2009, funcția de grefier era atribuită, prin efectul legii, la categoria funcțiilor publice, ceea ce înseamnă, la caz perioada 20.07.1989 - 30.06.1993 în care a activat în funcția de grefier al instanței judecătoriei, urmează a fi luată în calcul la calcularea stagiului de cotizare realizat în funcții publice. Conform pct. 69 din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare

pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165/2017, stagiul de cotizare realizat până la introducerea evidenței individuale de asigurări sociale (până la 01.01.1999) se confirmă prin carnetul de muncă sau prin alte documente eliberate în modul stabilit. Așadar, potrivit înscrierilor din carnetul de muncă, se confirmă faptul că, în perioada 20 iulie 1989 - 30 iunie 1993 Ghețiu Liudmila a activat în funcția de grefier al judecătoriei, corespunzător, această perioadă de activitate și urmează a fi luată în calcul la calcularea stagiului de cotizare realizat în funcții publice. Din aceste considerente Ghețiu Liudmila solicită anularea deciziei CNAS OT - Ialoveni nr. 40/2024/25600 din 07.10.2024 privind respingerea cererii în stabilirea pensiei cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să stabilească și să-i achite lui Ghețiu Liudmila pensia de funcționar public, începând cu 25 iulie 2024 (data depunerii cererii) pe viitor. Prezintă interes și următoarea informație, la actul administrativ contestat, la rubrica "Datele de calificare" s-a indicat: Stagiul de cotizare realizat după acordarea/reexaminarea pensiei - Tt/Tas: 25.2..; Stagiul de cotizarea realizat la data 01.01.2017: 21.8; Stagiul în regim special la data 01.01.2017:15.5. Iar în motivarea respingerii cererii se indică deja o altă informație. A refuza în acordarea pensiei de funcționar public în conformitate cu art. 44 din legea 156/1998privind sistemul public de pensii cu modificările și completările ulterioare din legea 290/2016 art. VII, pct. 6, HG 412/2004, deoarece solicitanta nu a realizat stagiul de cotizare de 30 de ani necesari până la 01.01.2017, inclusiv 15 ani în serviciul public. Inter alia, actul administrativ - Decizia privind respingerea cererii în stabilirea pensiei, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial - Ialoveni, nr.40/2024/24730 din 19.08.2024, nu este anulat și astfel acest act administrativ continuă să producă efecte juridice. La 03 octombrie 2024 Ghețiu Liudmila a înaintat cerere repetată către CNAS OT Ialoveni pentru a-i fi calculată și stabilită pensia specială (de funcționar public), cererea fiind primită, înregistrată cu nr. 40/2024/3363 în Decizia privind respingerea cererii în stabilirea pensiei, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial - Ialoveni, la 18.11.2024, s-a menționat: Stagiul de cotizare realizat la data 01.01.2017:26.3, Stagiul în regim special la data 01.01.2017:11.6. Luând în considerație indicatorii expuși mai sus: Se respinge cererea din următoarele considerente: A refuza în acordarea pensiei de funcționar public în conformitate cu HG 412 privind stabilirea 9I plata pensiilor funcționarilor publici cu modificările si completările din legea 29012016, art. VII pct.NG 41212004, solicitanta nu a realizat stagiul de cotizare de 30 ani necesar până la 01.01.2017, inclusiv 15 ani în serviciul public. Nefiind de acord cu Decizia privind respingerea cererii în stabilirea pensiei, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial - Ialoveni, la 18.11.2024 a înaintat o cerere prealabilă, înregistrată cu nr. 5406/24 la 06.12.2024, prin care s-a solicitat: acceptarea cererii prealabile privind anularea în tot a actului administrativ - decizia privind respingerea cererii în stabilirea pensiei, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Ialoveni, nr. 40/2024/25891 la 18.11.2024, anularea în tot a actului administrativ - deciziei privind respingerea cererii în stabilirea pensiei, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial - Ialoveni, nr. 40/2024/25891, 18.11.2024 ca fiind neîntemeiat și nemotivat, ilegal adoptat; emiterea unui nou act administrativ, prin care în stagiul de cotizare, necesar de 30 ani,

*până la 01.01.2017, a lui Ghețiu Liudmila de inclus perioadele de activitate în anii 01.01.1999 - 04.06.1999 activitatea în Primăria s. Tătărăuca Veche; 06.06.1999 - 22.11.1999 - activitatea în SRL "Areg Gera"; perioadele de studii 25.08.1987-30.06.1989 - la Tehnicumul Industrial Economic; perioada ce ține de îngrijirea unei persoane - invalid de *****, 01 mai 1981 — 24.01.1987 cât Ghețiu Liudmila a îngrijit de mama sa Prisacari Maria Pavel, invalid de *****; activitatea de executor judecătoresc 2010-2020, inclusiv în stagiul în regim special, ca grefier/secretar al instanței judecătorești, perioada 20.07.1989-30.06.1993 fapt ce ar permite stabilirea pensiei pentru funcționarii publici, pentru femei, reieșind din faptul împlinirii vârstei de 57 ani; realizarea stagiului de cotizare necesar la data de 01.01.2017 - pentru femei -30 de ani; inclusiv serviciul public, realizat până la data de 01.01.2017 -15 ani, cu începere din 25 iulie 2024, pe viitor. Ce ține de argumentarea juridică s-a invocat următoarele prevederi legale: art. 43 lit. e) din Legea cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova nr. 437-XII din 27.12.1990, care prevede că la calcularea vechimii în muncă se ia în considerație de asemenea Studiile în școlile din sistemul rezervelor de muncă de stat şi al învățământului tehnico- profesional... etc. Pct. I, 2, 6 din Hotărârea Guvernului Nr. 572 din 02.09.1992 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei stabilește că la calcularea vechimii în muncă se iau în considerație de asemenea:.. Anii de studii în școlile din sistemul rezervelor de muncă și cele ale învățământului tehnico- profesional ... etc. Legea nr. 156 din 14-10-1998 privind sistemul public de pensii prevede în afară de perioadele specificate la art. 5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfășurat următoarele activități până la 1 ianuarie 1999. La calcularea vechimii în muncă în colhoz din perioada posterioară anului 1965, în cazul în care membrul de colhoz, nemotivat, nu a îndeplinit minimul stabilit, se ia în calcul perioada de prestare efectivă a activității... d) îngrijirea unui invalid de *****, ... (art. 50 alin (1) lit. a), lit. d)). S-a invocat de asemenea și următoarele prevederi legale: sintagma: "Pensia minimă pentru limită de vârstă" coloana 4, sub-pct.1.5, pct. 1, anexa 3 la Legea nr. 54/2011 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2011. 1.5. Persoanele fizice, cu excepția pensionarilor, invalizilor, precum și a persoanelor care se atribuie categoriilor de plătitori prevăzute la pct. 1. 1-1.4, care se regăsesc în una din situațiile: întreprinzători individuali; avocați privați, notari publici și executori judecătorești care activează în baza licenței obținute în modul stabilit de lege, indiferent de forma juridică de organizare, mediatori care activează în baza atestatului eliberat de către Consiliul de Mediere - 4368 lei anual pentru asigurarea individuală Lunar, câte 1/12 din suma anuală, ... Pensia minimă pentru limită de vârstă și ajutorul de deces cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 4704 lei este și sintagma "Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 4, sub-pct.1.4, pct. 1, anexa 3 la Legea nr. 270/2012 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2012; cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 5220 lei este și sintagma „Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 4, sub-pct.1.5, pct. 1, anexa 3 la Legea nr. 250/2012 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2013; cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 5748 lei este și sintagma "Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 4, sub-pct.1.5, pct. 1, anexa 3 la Legea nr. 329/2013 bugetului asigurărilor sociale de*

stat pe anul 2014; cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 6372 lei este și sintagma "Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 4, sub-pct.1.5, pct. 1, anexa 3 la Legea nr. 73/2015 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2015; cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 7032 lei este și sintagma "Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 4, sub-pct.1.5, pct. 1, anexa 3 la Legea nr. 156/2016 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2016; cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 7512 lei este și sintagma "Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 4, sub-pct.1.6, pct. 1, anexa 3 la Legea nr. 286/2016 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2017; cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 8424 lei este și sintagma "Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 4, sub-pct.1.6, pct. 1, anexa 3 la Legea nr. 281/2017 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2018; cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 9456 lei este și sintagma "Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 5, pct.1.7, anexa 1 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale (în redacția la 01.01.2019), cu același conținut, doar cu modificarea sumei de 10.740 lei este și sintagma "Pensia minimă pentru limită de vârstă" din coloana 5, pct.1.7, anexa 1 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale (în redacția la 01.01.2020). Începând cu 01.01.2021 anexa nr. 1 la Legea nr. 489/1999, a fost completată cu o nouă categorie de plătitori de contribuții - pct. 1.6/1 Liber profesioniștii, ce practică activitate în sectorul justiției (conform Legii cu privire la modificarea unor acte normative nr. 257/2020). Achitarea de către liber- profesioniști a contribuției de asigurări sociale de stat obligatorie în sumă fixă anuală (taxa fixă anuală) conform Legii bugetului asigurărilor sociale, care în anul 2021 constituie 24.255 lei, acordă dreptul la toate tipurile de prestații de asigurări sociale. Legislatorul a prevăzut, în cazul inexistenței normei de drept care să reglementeze raportul litigios, instanța judecătorească aplică norma de drept care reglementează raporturi similare (analogia legii), iar în lipsa unei astfel de norme, se conduce de principiile de drept și de sensul legislației în vigoare (analogia dreptului). Nu se admite aplicarea prin analogie a normei, de drept care derogă de la dispozițiile generale, restrânge drepturi sau stabilește sancțiuni suplimentare (art. 12 alin (3) CPC). Raportând această normă legală, cât și prevederile legale stipulate în Legile nr, nr. 54/2011, 270/2012, 250/2012, 329/2013, 73/2015,156/2016, 286/2016, 281/2017, 489/1999,489/1999, la circumstanțele prezentei spețe, constată că pentru Ghețiu Liudmila nu există o altă normă legală, care ar fi permis dumneaei să achite contribuție de asigurări sociale de stat obligatorie în sumă fixă anuală, după cum ea a fost constituită începând cu 01 ianuarie 2021 (în sumă de 24.255 lei) prin Legea nr. 489/1999, decât acele norme legale care existau în anii 2010 - 2020 (nr. 54/2011, 270/2012, 250/2012, 329/2013, 73/2015, 156/2016, 286/2016, 281/2017, 489/1999, 489/1999), prin care era prevăzut că executorii judecătorești achită o sumă fixă, stabilită anual prin Legea bugetului asigurărilor sociale de stat, obligație care a și fost executată de Ghețiu Liudmila și astfel CNAS urmează să aplice prevederile legale susmenționate. Cu regret, CNAS ca organ ierarhic superior, nu și-a onorat obligațiile legale stabilite în Codul administrativ și nici nu a îndeplinit cerințele legale ale petiționarului, nu s- a emis actul administrativ solicitat, doar s-a expediat un răspuns (aceasta fiind practica ilegală a CNAS, care nu emite acte administrative,

ca organ ierarhic superior). În răspunsul cu nr. 5406/24, CNAS a menţionat că prin decizia CTAS Ialoveni nr. 40/2024/25891 din 18.11.2024 a fost inclusă perioada menţionată de la 01.06.1981-19.11.1985, or începând cu data de 20.11.1985 înregistraţi activitate. Cu referire la celelalte perioade de activitate menţionate comunică că, aceste perioade au făcut deja obiectul examinării în cadrul procedurilor administrative anterioare cu care aţi fost informată la 25.11.2024 prin răspunsul nr. 5259/24 şi la data de 31.10.2024 prin răspunsul nr. 4812/24... Nefiind de acord cu modalitatea ilegală de examinare a cererii prealabile, cât şi cu conţinutul răspunsului cu nr. 5406/24, înaintează cerere de chemare în judecată privind anularea actului administrativ, ilegal adoptat de CTAS Ialoveni, cât şi anularea răspunsului cu nr. 5406/24, emis de CNAS la 20.12.2024. În drept, instanţa judecătorească soluţionează cauzele civile în temeiul Constituţiei Republicii Moldova, al tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte, al hotărârilor şi deciziilor Curţii Europene a Drepturilor Omului, al hotărârilor Curţii Constituţionale, al legilor organice şi ordinare, al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, al hotărârilor şi ordonanţelor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorităţi administrative centrale şi ale autorităţilor administraţiei publice locale ... (art. 12 alin. (1) Cod de procedură civilă (CPC)); Faptele invocate de una din părţi nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat (art. 123 alin. (6) CPC). Regulamentul cu privire la modul de stabilire şi plată a pensiilor funcţionarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.412 din 22 aprilie 2004 stabileşte că la calcularea stagiului de cotizare realizat în funcţii publice se iau în considerare numai perioadele de activitate reală în autorităţile administraţiei publice, în funcţiile asupra cărora se extinde sfera de acţiune a Legii serviciului public 443-XIII din 4 mai 1995 (pct. 11). Legea Nr. 443 din 04-05-1995 serviciului public (Publicat: 02-11-1995 în MO nr. 61 art. 681; abrogată prin LP158-XVI din 04.07.08, MO230-232/23.12.08 art.840) prevedea că acţiunea prezentei legi se extinde asupra persoanelor care deţin funcţii publice în autorităţile publice centrale şi locale prevăzute în anexa nr. 1, parte integrantă a prezentei legi ... g) perioadele în care au fost realizate activităţile specificate la art. 50 alin. (1) lit. d) şi e) până la 1 ianuarie 1999 (art.3 alin. (1), alin. (2) lit. g)); b) de activitate în funcţii publice în autorităţile publice care, până la data intrării în vigoare a Legii serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995, au activat pe teritoriul Republicii Moldova conform nomenclatorului autorităţilor publice şi al funcţiilor publice din cadrul lor, aprobat de Guvern (art. 47 lit. b)); Legea privind organizarea judecătorească nr. 514 din 06 iulie 1995, în redacţia Legii nr. 191/2003 menţiona că Grefierul instanţei judecătoreşti are statut de funcţionar public (art. 48 alin. (3)). Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156-XIV din 14.10.98 stabileşte că în sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive (art. 5 alin. (1)); Stagiul de cotizare se exprimă în ani. (2) Stagiul de cotizare al persoanelor angajate în baza contractului individual de muncă se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuţii în mărimile stabilite de legislaţie şi împărţirea acestei sume la 12. Rezultatul obţinut se rotunjeşte până la o unitate după virgulă. în cazul în care suma anuală a contribuţiilor achitate este mai mică decât suma anuală a contribuţiilor calculate din salariul minim lunar pe ţară stabilit de legislaţie, stagiul de cotizare

*calculează proporţional sumei achitate. (3) Pentru persoanele angajate în sectorul agrar în baza contractului individual de muncă, perioada de activitate cu caracter sezonier se include în stagiul de cotizare, considerându-se un an de cotizare, cu condiţia ca suma anuală a contribuţiilor să nu fie mai mică decât suma anuală a contribuţiilor calculate din salariul minim pe ţară stabilit de legislaţie. In cazul în care suma anuală a contribuţiilor achitate este mai mică decât suma anuală a contribuţiilor calculate din salariul minim pe ţară stabilit de legislaţie, stagiul de cotizare se calculează proporţional sumei achitate. (4) Pentru celelalte categorii de contribuabili, cuantumul minim al contribuţiilor se stabileşte prin legea anuală a bugetului asigurărilor sociale de stat (art. 6 alin. (1), (2), (3)). Baza de calcul al pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei. Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuţiilor plătite în perioadele contributive, cotele de contribuţii stabilite prin lege pentru aceste perioade şi numărul total de luni de cotizare. Formula de calcul al venitului mediu lunar asigurat este redată în anexa nr. 1, parte integrantă a prezentei legi (art. 8 alin. (1), (2)). Pensia specială reprezintă pensia publică stabilită şi plătită conform prevederilor altor legi (art. 10). În afară de perioadele specificate la art. 5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfăşurat următoarele activităţi până la intrarea în vigoare a prezentei legi: a) activitatea în calitate de membru de colhoz, indiferent de caracterul şi de durata programului de muncă. La calcularea vechimii în muncă în colhoz din perioada posterioară anului 1965, în cazul în care membrul de colhoz, nemotivat, nu a îndeplinit minimul stabilit, se ia în calcul perioada de prestare efectivă a activităţii... d) îngrijirea unui invalid de *****, ... (art. 50 alin (1) lit. a), lit. d)); Legea cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova Nr. 437-XII din 27.12.1990, prevedea că la calcularea vechimii în muncă se ia în consideraţie de asemenea; Studiile în şcolile din sistemul rezervelor de muncă de stat şi al învăţământului tehnico-profesional... etc. (art. 43 lit. e)). Codul administrativ (CA)) prevede: Activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale şi normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum şi a operaţiunilor administrative realizate de autorităţile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii şi se aplică nemijlocit legea (art. 5 Cod administrativ (CA)); Actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public (art. 10 alin. (1) CA); Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă (art. 17 CA); Interesul public vizează ordinea de drept, democraţia, garantarea drepturilor şi a libertăţilor persoanelor, precum şi obligaţiile acestora, satisfacerea necesităţilor sociale, realizarea competenţelor autorităţilor publice, funcţionarea lor legală şi în bune condiţii (art. 18 CA). Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod (art. 20 CA); Procedura prealabilă urmăreşte scopul de*

a verifica legalitatea actelor administrative individuale. Dacă autoritatea publică nu soluționează petiția în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă. Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul; b) emiterea unui act administrativ individual (art. 162 CA); Dacă consideră cererea prealabilă ca fiind admisibilă și întemeiată, autoritatea publică emitentă anulează în tot sau în parte actul administrativ individual contestat sau emite actul administrativ individual solicitat. Dacă respinge în tot sau în parte cercarea prealabilă ca fiind inadmisibilă sau neîntemeiată, autoritatea publică emitentă transmite dosarul administrativ cu toate actele autorității publice ierarhic superioare. Autoritatea publică emitentă soluționează cererea prealabilă în termen de 15 zile calendaristice. Prevederile art. 60 alin. (2)-(5) se aplică corespunzător. Dacă prin cererea prealabilă se solicită și repararea prejudiciului, atunci cererea privind repararea prejudiciului se examinează de autoritatea publică emitentă în procedură administrativă separată (art. 167 CA); Dacă autoritatea publică emitentă a respins în tot cererea prealabilă, decizia definitivă cu privire la cererea prealabilă este luată de autoritatea publică ierarhic superioară. Dacă autoritatea publică emitentă a respins în parte cererea prealabilă, autoritatea publică ierarhic superioară soluționează doar partea respinsă a cererii prealabile. Dacă este necesară investigarea circumstanțelor, autoritatea publică ierarhic superioară poate efectua ea însăși aceste investigații sau poate împuternici autoritatea emitentă să le efectueze. Soluționând cererea prealabilă, autoritatea publică ierarhic superioară poate decide în sensul agravării situației participantului care a depus cererea prealabilă (reformatio in pejus), dacă legea nu prevede expres altfel (art. 168 CA); Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ ... (art. 189 CA); Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171 (art. 195 CA); Acțiunea în contencios administrativ se depune la instanța de judecată în a cărei rază teritorială își are sediul autoritatea publică care a desfășurat activitatea administrativă contestată, daca legea nu prevede altfel... (art. 196 CA); O acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); b) obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare);... (art. 206 CA); Până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepțiile prevăzute de lege (art. 208 alin. (1) CA); În cererea de chemare în judecată se indică: a) instanța la care a fost depusă; b) numele și prenumele sau denumirea reclamantului, domiciliul sau sediul acestuia; dacă reclamantul este o persoană juridică, se indică datele bancare și codul fiscal; c) numele și prenumele reprezentantului legal sau împuternicit și adresa lui, în cazul în care cererea se depune de un reprezentant; d) denumirea pârâtului în calitate de autoritate publică și sediul acesteia; e) pretențiile reclamantului; f) circumstanțele de fapt și de drept pe care reclamantul își întemeiază pretenția; g) enumerarea tuturor probelor pe care reclamantul le deține și le poate prezenta; h) datele despre respectarea procedurii prealabile, dacă o astfel de procedură este prevăzută de

lege. Cererea de chemare în judecată se semnează de reclamant sau de reprezentantul lui legal ori împuternicit. Cererea de chemare în judecată poate cuprinde şi alte date importante pentru soluţionarea cauzei, precum şi demersurile reclamantului (art. 211 CA). Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime. Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistenţă a legislaţiei, de imperfecţiune, coliziune sau obscuritate a legislaţiei în vigoare (art. 5 din Codul de procedură civilă). Principiile comune ale procedurii administrative sunt cel al: legalităţii (art. 21 CA); cercetării din oficiu (art. 22 CA); egalităţii de tratament (art. 23 CA); bunei credinţe (art. 24 CA); imparţialităţii (art. 25 CA), supremaţia dreptului (art. 36) etc, pârâtul nu şi-a argumentat, din punct de vedere juridic (nici într-un fel) din care considerente el nu include în stagiul de cotizare al reclamantei activitatea de executor judecătoresc, anii: 2010-2020. În argumentarea poziţiei reclamantei menţionează că în timp ce persoanele asigurate fac contribuţii stabilite prin lege, pentru perioada minimă fixată de lege - refuzul de a le stabili şi plăti un anumit tip de pensie - constituie o privare de proprietate prin îmbogăţire fără justă cauză a fondului de asigurării sociale. Astfel, prin refuzul de a considera ca fiind contributive perioadele în care executorii judecătoreşti au contribuit în BASS prin sume fixe, Statul de fapt confiscă sumele plătite cu titlu de contribuţii cu sume fixe stabilite de lege, dacă dreptul reclamantei de a obţine beneficii din sistemul de asigurări sociale a fost încălcat într-o manieră care a dus la afectarea esenţei drepturilor său la pensie ţa se vedea; Domalewski v. Polonia (dec.), nr. 34610/97, CEDO 1999-V), apoi în cazul nostru, sunt afectate esenţial drepturile garantate de art.47,46 din Constituţie. În ceea ce priveşte sarcina probei, în cazul art. 14 din Convenţie, Curtea a reţinut că, odată ce reclamantul a demonstrat o diferenţă de tratament între persoane aflate în situaţii similare relevante, este de competenţa Guvernului/pârâtului să demonstreze că aceasta a fost justificată (a se vedea: D.H. şi alţii v. Republica Cehă [GC], § 177). Bugetul asigurărilor sociale fiind permanent deficitar, este completat prin sursele bugetului de stat, inclusiv - din contul impozitului pe venit, care este un impozit de stat şi nu local, plătit de aceleaşi persoane (executori judecătoreşti). Deci, aceste persoane plătesc în fondul social mai întâi - contribuţia fixă, iar apoi - o parte din impozitul pe venit plătit, care iarăşi merge în fondul asigurărilor sociale. În cauza Belane Nagy v. Ungaria (no. 53080/13,13 decembrie 2016), CtEDO a recunoscut dreptul de a obţine prestaţii de securitate socială în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la CEPO. Belane Nagy se referea la o femeie căreia i s-a acordat o pensie de invaliditate în 2001. în urma unei modificări a metodei de determinare a gradului de invaliditate, dar fără nicio modificare substanţială a stării ei de sănătate, dreptul ei la această pensie a fost retras în 2010. în 2012 a intrat în vigoare o nouă lege privind pensiile de invaliditate, care a introdus criterii suplimentare pentru a beneficia de pensie. Doamna Belane Nagy a depus o cerere în acest scop şi ei a fost reevaluată, s-a considerat că îndeplineşte nivelul necesar pentru a beneficia de acest drept. Cu toate acestea, întrucât ea nu era titulara pensiei de invaliditate la 31 decembrie 2011 şi nu acumulase numărul necesar de zile acoperite de asigurările sociale impuse de noua lege, - nu i s-a acordat pensia. CtEDO, neavând competenţă

*temporală să examineze retragerea din 2010, concluzionează că refuzul noii cereri în 2012 a constituit o povara individuală excesivă și disproporționată". Ca „chestiune de stat de drept", CtEDO a subliniat „principiul impossibilium nulla obligatio est [...] [întrucât] reclamantului i s-a reproșat ex post că în trecut nu a făcut contribuții suficiente, așa cum este determinat de noua legislație - o condiție pe care ea nu putea să o întâlnească" (para. 53). Curtea a indicat că indivizii nu ar trebui să fie penalizați pentru că nu îndeplinesc criteriile noi pe care nu le-au putut anticipa sau îndeplini în baza reglementărilor anterioare. Acesta a fost motivul pentru a constata încălcarea articolului 1. Prin această hotărâre, Curtea a subliniat importanța coerenței și a predictibilității în aplicarea legilor care reglementează securitatea socială și drepturile la pensie, care sunt componente esențiale ale statului de drept Aplicând logica CtEDO din Belane Nagy la speța în cauză, observă că, începând cu 2010 și până în 2021 executorii judecătorești și alte profesii liberale plăteau contribuții sociale în suma fixă stabilită de stat, având o anumită previzibilitate cu privire la modalitatea de calcul a stagiului și dreptul la pensie. Situația dată nu era absolut previzibilă pentru categoria vizată de contribuabili, pentru a încerca, cel puțin, să atenueze efectele restrângerii drepturilor de neincludere a ei în stagiul general de cotizare, fiind contrară principiului securității juridice și Statului de drept. În scopul aplicării uniforme a legislației invocă cauza civilă similară, examinată de Curtea Supremă a Republicii Moldova Apolschii Raisa împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (Dosarul nr. 3ra-174/2022; 2-21066759-01-3ra-7022022; prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani jud. O. Melniciuc) instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Bostan A., Dașchevici Gr., Negru V.), în care s-a menționat: ... de stabilit Apolschii Raisa pensie de funcționar public și au obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil în privința acesteia despre stabilirea pensiei de funcționar public începând cu data de 24 februarie 2021, cu includerea în stagiul serviciului public a perioadei de activitate în funcție de grefier începând cu 08 decembrie 1981 până la 22 august 1988...Drept urmare a celor menționate mai sus urmează ca în stagiul de cotizare al lui Ghețiu Liudmila de inclus perioada de activitate dânsei anii: 1982,1984 și 1986 activitatea ei în calitate de membru de colhoz; 01.01.1999 - 04.06.1999 - activitatea în Primăria s. Tătărăuca Veche; 06.06.1999 - 22.11.1999 - activitatea în cadrul SRL "Areg Gera"; perioadele de studii: 01.09.1982 - 25.07.1983 - la Școala Profesională Nr. 12; 25.08.1987 - 30.06.1989 - la Tehnicumul Industrial Economic; perioada ce ține de îngrijirea unei persoane - invalid de *****, 01 iunie 1981-24.01.1987, cât Ghețiu Liudmila a îngrijit de mama sa - Prisacari Maria Pavel, invalid de *****; activitatea de executor judecătoresc: 2010-2020, iar în stagiul în regim special, de inclus perioada activității lui Ghețiu Liudmila ca grefier/secretar al instanței judecătorești: 20.07.1989 - 30.06.1993, fapt ce ar permite stabilirea pensiei pentru funcționarii publici, pentru femei, reieșind din faptul împlinirii vârstei de 57 ani; realizarea stagiului de cotizare necesar la data de 01.01.2017 - pentru femei - 30 de ani; inclusiv serviciul public, realizat până la data de 01.01.2017 - 15 ani, cu începere din 25 iulie 2024, pe viitor.*

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) emisă la 08 aprilie 2025, s-a dispus conexarea cauzelor nominalizate într-o singură procedură, atribuindu-le nr. unic 3-4954/2024 (2-24135053-12-3-26112024).

Prin **referința** Casei Naționale de Asigurări Sociale s-a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată. *(Dosar nr. 3-4954/2024, filele dosarului 56-63)*

În ședința de judecată Ghețiu Liudmila și reprezentantul acesteia, avocatul Lazari Constantin au susținut acțiunea în sensul formulat și au pledat pentru admiterea acesteia.

În ședința de judecată reprezentantul CNAS, Trofim Aliona nu a recunoscut acțiunea și a solicitat respingerea ei ca neîntemeiată.

Aprecierea instanței de judecată.

Audiind poziția participanților prezenți la proces, analizând piesele dosarului prin prisma rigorilor art. 130 din Codul de procedură civilă prin coraportare la prevederile legale ce guvernează raportul juridic litigios, instanța de judecată ajunge la concluzia că acțiunea dedusă judecății este admisibilă, întemeiată și urmează a fi admisă din următoarele considerente.

Conform **art. 22 din Codul administrativ**, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul cercetărilor şi nu sunt legate nici de expunerile participanţilor, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Faptele deja cunoscute autorităţilor publice sau instanţelor de judecată competente, faptele general notorii şi faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

În concordanță cu **art. 93 din Codul administrativ**, fiecare participant probează faptele pe care îşi întemeiază pretenţia. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sunt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Conform **art. 189 alin. (1) și (2) din Codul administrativ**, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ. O acţiune în contencios administrativ poate fi înaintată şi atunci când autoritatea publică nu a soluţionat în termen legal o cerere.

În acord cu **art. 194 alin. (1) din Codul administrativ**, în procedura în prima instanţă, în procedura de apel şi în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătoreşti se soluţionează din oficiu probleme de fapt şi de drept.

În conformitate cu **art. 195 din Codul administrativ**, procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art. 169-171.

Conform **art. 219 din Codul administrativ**, instanţa de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declaraţiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanţi.

Instanţa de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greşelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete şi pentru

depunerea tuturor declaraţiilor necesare constatării şi aprecierii stării de fapt. Instanţa de judecată indică asupra aspectelor de fapt şi de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanţii la proces.

Instanţa de judecată nu are dreptul să depăşească limitele pretenţiilor din acţiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanţii la proces.

Instanţa de judecată poate avea o discuţie juridică cu participanţii la proces sau poate da în scris indicaţii cu privire la situaţia de drept a cauzei examinate.

În conformitate cu **art. 225 din Codul administrativ**, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

a) și-a exercitat dreptul discreționar;

b) a luat în considerare toate faptele relevante;

c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar;

d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Conform **art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă**, circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Conform **art. 121 din Codul de procedură civilă**, instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului, iar **art. 122 din Codul de procedură civilă** prevede că, circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.

Admisibilitatea acțiunii de contencios administrativ.

1. Revendicările părții reclamante se circumscriu acțiunii în obligare, în virtutea art. 206 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, susceptibile examinării în procedura contenciosului administrativ în acord cu art. 189 alin. (1), 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ. Or, partea reclamantă pretinde emiterea de către autoritatea publică pârâtă a unui act administrativ individual ce vizează stabilirea pensiei în calitate de funcționar public.

2. Competența jurisdicțională materială și teritorială aparține Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani).

3. Drept subiectiv vătămat revendicat de partea reclamantă – dreptul la pensie.

4. Partea reclamantă a formulat cererea prealabilă, ca reacție a fost emis răspunsul CNAS nr. 4812/2024 din 31 octombrie 2024.

5. Corelând data comunicării deciziei pe marginea cererii prealabile cu momentul înaintării acțiunii în judecată, se atestă întrunirea termenului legal de valorificare a acțiunii.

6. Nu există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; nu există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare; la aceeași sau la altă instanță de judecată nu se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept. La fel, acțiunea de contencios administrativ corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și a fost depusă de o persoană împuternicită.

În această ordine de idei, instanța de judecată constată cu certitudine că partea reclamantă a respectat rigorile de admisibilitate a prezentei acțiuni prevăzute la art. 207 din Codul administrativ.

Raționamentele instanței de judecată.

Instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele. Din interpretarea art. 6 din Convenția europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (cauza *Albină c/România, Hotărâre din 28 aprilie 2005, § 33*).

Articolul 6 § 1 din Convenţia Europeană pentru Drepturile Omului, obligă instanţele să-şi motiveze deciziile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând instanţelor să ofere un răspuns detaliat la fiecare argument (a se vedea *Van de Hurk c. Olandei, 19 aprilie 1994, §§ 59 şi 61, Seria A nr. 288, şi Burg c. Franţei (dec.), nr. 34763/02, CEDO 2003-II*). Întinderea obligaţiei de a-şi motiva deciziile poate varia în conformitate cu natura deciziei şi trebuie determinată în lumina circumstanţelor cauzei (a se vedea *Ruiz Torija c. Spaniei şi Hiro Balani c. Spaniei, 9 decembrie 1994, Series A nr. 303-A şi 303-B, § 29 şi, respectiv, § 27; şi Helle c. Finlandei, 19 decembrie 1997, § 55, Rapoarte privind hotărîrile şi deciziile 1997-VIII*).

De altfel, instanţa de judecată nu poate exclude un argument sau o circumstanţă pretinsă de o parte care în opinia sa este determinantă şi confirmă poziţia sa, fără a o aprecia prin prisma temeiniciei, pertinenței litigiului în raport cu situaţia de fapt. Or, respectarea principiului egalităţii în faţa legii şi a justiţiei, precum şi dreptul părţilor de a fi auzite, reprezintă un aspect inerent respectării dreptului la un proces echitabil, garantat de art.6 § 1 al Convenţiei pentru Apărarea Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale.

În plus, principiul *jura novit curia*, aplicabil la judecarea litigiilor enunţă că judecătorul trebuie să aplice acel text de lege care corespunde situaţiei de fapt calificate juridic de către parte, în măsura în care situaţia de fapt respectivă este confirmată de probele administrate în cauză.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului reiterează că efectul articolului 6 § 1 din Convenţie este, *inter alia*, de a plasa un ”tribunal” sub o obligaţie de a efectua o examinare adecvată a declarațiilor, argumentelor şi probelor, fără a prejudicia evaluarea acestora sau a faptului dacă ele sunt relevante pentru decizia sa.

Totodată instanța învederează jurisprudența Curţii Europene a Drepturilor Omului, care statuează că întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum şi de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale şi de practicile diferite privind prezentarea şi redactarea sentințelor şi hotărârilor în diferite state (*Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61*).

Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (*Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60*). Or, conform regulilor unui proces echitabil, pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, instanţa are obligaţia să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt identificate spre apreciere şi să nu să se limiteze doar la însușirea motivelor şi concluziilor date de participanții procesului.

Comisia Europeană în anul 2006 prin Compendiul de «cele mai bune practici» privind managementul timpului în cazul procedurilor judiciare (Strasbourg, 8 decembrie 2006, CEPEJ(2006)13) [6], a stabilit că, „Judecătorii joacă rolul unui “terţ imparţial” în procesul de soluţionare a unui conflict.

Noţiunea de “act administrativ” este definită atât în legislația autohtonă, cât şi în Rezoluţia (77) Cu privire la protecţia individului faţă de actele autorităţilor administrative, adoptată de Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997. În accepțiunea reglementărilor enunțate, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorităţi publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorităţii publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertăţile sau interesele persoanelor fizice sau juridice şi care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcții judiciare.

Controlul judiciar exercitat asupra administraţiei publice dispune de câteva trăsături distincte: este exercitat de către instanţa judecătorească care este independentă sub aspect organizaţional şi funcţional faţă de subiectul controlat; prin intermediul controlului se exercită funcţia instanţei de judecată (justiţiei) în calitatea sa de putere independentă din sistemul frânelor şi contrabalanţelor, care constituie o garanţie a legalităţii şi a contracarării abuzurilor de putere din partea autorităţilor executive; se realizează în cadrul procesului judiciar reglementat de normele juridice procesuale; un cerc de subiecţi speciali ai acestor raporturi juridice; existenţa unui litigiu de drept public în calitate de temei al activităţii de control judiciar; controlul judiciar urmăreşte realizarea a două scopuri: pe de o parte, asigurarea protecţiei drepturilor şi intereselor legale ale persoanelor fizice şi juridice, adică a interesului particular, pe de altă parte,

neadmiterea excesului de putere din partea executivului, adică a interesului public; activitatea instanţelor de control asupra autorităţilor administraţiei publice este limitată de următoarele condiţii: temei al exercitării acestuia serveşte doar depunerea unei cereri din partea persoanelor interesate, adică controlul judiciar este mijlocit sau pasiv; obiect al activităţii de control îl constituie doar respectarea de către subiect a cerinţelor legalităţii, dar nu şi ale oportunităţii; dispunerea de către instanţe de un set destul de îngust de mijloace şi metode de exercitare a controlului, care, de asemenea, sunt limitate de lege; lipsa posibilităţilor de executare de sine stătătoare coercitivă a deciziilor judiciare.

Instanța reiterează că, la data de 25 iulie 2024 Ghețiu Liudmila s-a adresat cu cerere către Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Ialoveni în vederea stabilirii pensiei de funcționar public, iar prin decizia nr. 40/2024/24730 din 19 august 2024 s-a refuzat în acordarea pensii de funcționar public în conformitate cu art. 44 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii cu modificările și completările ulterioare din Legea nr. 290/2016 art. 8, pct. 6, din Hotărârea Guvernului nr. 412/2004, reținându-se că reclamanta nu a îndeplinit condiția privind stagiul de cotizare necesar de 30 ani până la 01 ianuarie 2017, astfel dna Ghețiu Liudmila confirmă un stagiu de cotizare de 28 ani.

Ulterior, Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Ialoveni a emis decizia nr. 40/2024/25600 din 07 octombrie 2024 prin care a respins cererea de stabilire a pensiei de funcționar public pe motiv că reclamanta nu a realizat stagiul de cotizare de 30 de ani necesari până la 01 ianuarie 2017, inclusiv 15 ani în serviciul public.

Ca reacție la cererea prealabilă formulată de Ghețiu Liudmila, la data de 31 octombrie 2024 Casa Națională de Asigurări Sociale a emis răspunsul/decizia nr. 4812/2024 prin care s-a respins cererea prealabilă ca fiind neîntemeiată.

Conform **art. 5 din Legea privind sistemul public de pensii**, în sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive. Perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sunt: a) perioada de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus; a[1]) perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condiţiile Legii asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993; b) perioada de îngrijire a unui copil până la vârsta de 3 ani de către unul din părinţi sau de tutore în caz de deces al ambilor părinţi; c) perioada în care asiguratul a beneficiat de indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă, de indemnizaţie de şomaj, de alocaţie pentru integrare sau reintegrare profesională; d) perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani sau a unei persoane cu dizabilitate severă de către unul dintre părinţi, de către tutore sau curator, până la angajarea în funcţia de asistent personal; e) perioada de rezidenţiat în învăţământul postuniversitar obligatoriu; f) perioadele de activitate necontributive în funcţia de judecător şi procuror de până la 31 decembrie 2005; g) perioadele în care au fost realizate, până la 1 ianuarie 1999, activităţile specificate la art. 50 alin. (1) lit. d)–f). Perioadele asimilate stagiului de cotizare prevăzute la alin.(2) nu pot însuma în total mai mult de 8 ani, cu excepţia celor prevăzute la lit. a[1]), b), d), f) şi la art. 50 alin. (1) lit. f).

În temeiul **pct. 2 și pct. 4 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412 din 22 aprilie 2004 despre aprobarea unor acte normative ce țin de stabilirea și plata pensiilor funcționarilor publici**, de la 01 iulie 2020, femeile au dreptul la pensie ca funcționar public, calculată în cuantum de 75% din ultimele 60 de luni de activitate în funcție publică, la atingerea vârstei de 57 ani, cu condiția realizării la 01 ianuarie 2017 a stagiului total de cotizare de 30 ani și 15 ani în serviciul public.

Pct. 10 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici, prescrie că stagiul total de cotizare se stabileşte în temeiul Regulamentului cu privire la modul de calculare şi confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei.

În conformitate cu **pct. 69-70, 88 din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor,** stagiul de cotizare realizat până la introducerea evidenţei individuale de asigurări sociale (până la 1 ianuarie 1999) se confirmă prin carnetul de muncă sau prin alte documente eliberate în modul stabilit. În urma introducerii evidenţei individuale de asigurări sociale (după 1 ianuarie 1999), stagiul de cotizare se confirmă în baza datelor din contul personal de asigurări sociale al persoanei asigurate, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public de asigurări sociale. Actul de bază care confirmă stagiul de cotizare, conform pct. 69 alineatul întâi, este carnetul de muncă. În lipsa carnetului de muncă sau în cazurile în care carnetul de muncă include înscrieri incorecte şi imprecise sau lipsesc înscrisurile respective despre anumite perioade de activitate, pentru confirmarea stagiului se iau în considerare adeverinţele, extrasele din ordine, contul personal al angajatului în care se reflectă salariul calculat lunar, schema de încadrare şi alte documente ce conţin informaţii referitoare la perioada de muncă. Pentru confirmarea stagiului de cotizare se prezintă extrasul din carnetul de muncă. Organele teritoriale de asigurări sociale confruntă extrasul cu originalul, legiferează extrasul, carnetul de muncă fiind restituit titularului după stabilirea pensiei. Alte documente ce confirmă stagiul de cotizare se primesc numai în original, exceptând livretele militare, certificatele de naştere, diploma de studii/rezidenţiat, din care se fac, de asemenea, extrase.

Instanța subliniază că, Ghețiu Liudmila a prezentat carnetul de muncă, precum și alte acte relevante ce confirmă stagiul de cotizare reflectat în carnetul de muncă, solicitând admiterea cererii sale de stabilire a pensiei de funcționar public.

În acord cu **art. 4 alin. (1) din Legea privind sistemul public de asigurări sociale,** în sistemul public, sunt asigurate obligatoriu, prin efectul legii - persoana care desfăşoară activitate pe bază de contract individual de muncă.

Conform **art. 5 alin. (1), lit. a) din Lege,** declaraţia privind calcularea şi utilizarea contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii şi declaraţia privind evidenţa nominală a asiguraţilor sunt parte componentă a dării de seamă privind reţinerea impozitului pe venit, a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală şi a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate, care se completează în modul şi în forma stabilite de către Ministerul

Finanţelor, se prezintă de plătitorii de contribuţii la bugetul asigurărilor sociale de stat Serviciului Fiscal de Stat după cum urmează: a) angajatorii, indiferent de tipul de proprietate şi de forma juridică de organizare, liber-profesioniştii ce practică activitate în sectorul justiţiei – lunar, până la data de 25 a lunii următoare celei de gestiune, iar în cazul lichidării – în termen de cel mult 10 zile de la data aprobării bilanţului de lichidare.

În conformitate cu **art. 20 alin. (1) din Lege,** calculul și plata contribuției de asigurări sociale se fac lunar de către angajator.

Potrivit **pct. 24 al Hotărârii Guvernului nr. 230 din 10 aprilie 2020, cu privire la organizarea și funcționarea Casei Naționale de Asigurări Sociale**, specialiștii Casei Naționale sunt obligați: 1) să își desfășoare activitatea în strictă conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, alte acte normative și prezentul Regulament; 2) să primească, în mod gratuit, de la persoane fizice și juridice informații și documente, precum și copii ale documentelor referitoare la activitatea oricăror persoane, necesare pentru realizarea atribuțiilor; 3) să solicite persoanelor fizice și juridice sau reprezentanților lor, precum si persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora, să lichideze toate cazurile de încălcare a legislației și să controleze faptul lichidării acestor încălcări, cu aplicarea concomitentă a măsurilor de rigoare.

La caz, instanța reține că refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale privind stabilirea pensiei ca funcționar public reclamantei Ghețiu Liudmila este unul neîntemeiat, or potrivit art. 29 din Legea nr. 489 din 08 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale, nedepunerea contribuției de asigurări sociale de către angajator nu afectează plata drepturilor cuvenite asiguraților. Activitatea în cadrul Primăriei s. Tătărăuca Veche (01 ianuarie 1999 – 04 iunie 1999) și în cadrul SRL ”Areg Gera” (06 iunie 1999 – 22 noiembrie 1999) urma a fi inclusă în stagiul de cotizare, iar motivația precum că nu este confirmată prin datele contului personal de asigurări sociale este neconvingătoare, mai mult, nu poate fi imputată reclamantei.

Instanța relevă că neprezentarea de către angajator a declarațiilor privind achitarea contribuțiilor de asigurări sociale nu se incumbă salariatului, or, responsabilitatea de a vărsa sumele respective și sancțiunile pentru inacțiunile date o poartă în exclusivitate angajatorul. Contribuțiile de asigurări sociale se reţin din salariul angajatului la sursa de plată, mai mult decât atât, potrivit art. 29 din Legea nr. 489 din 08 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale (în vigoare până la 01 ianuarie 2017), nedepunerea contribuţiei de asigurări sociale de către angajator nu poate afecta plata drepturilor cuvenite asiguraţilor.

În contextul art. 28 alin. (3) din Legea nr. 111 din 27 aprilie 2007 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, sunt amnistiate persoanele juridice care au restanțe reflectate în sistemul de evidență al Casei Naționale de Asigurări Sociale, la situația din 1 ianuarie 2007, la contribuțiile de asigurări sociale de stat, neachitate la data punerii în aplicare a prezentului capitol, inclusiv amânate și eșalonate (reeșalonate) conform legislației în vigoare. Conform art. 4 alin. (1) din Legea nr. 489/1999, în sistemul public, sunt asigurate obligatoriu, prin efectul legii persoana care desfășoară activitate pe bază de contract individual de muncă. Or, potrivit art. 20 alin. (1) din Legea nr. 489/1999, calculul și plata contribuției de asigurări sociale datorate de

asigurați, angajați cu contract individual de muncă și de angajatorul acestora se fac lunar de către angajator. Astfel, salariatul nu are obligații de a calcula și transfera contribuțiile de asigurări sociale, iar pentru a disciplina angajatorul, reieșind din prevederile art. 30 din Legea nr. 489/1999, doar Serviciul Fiscal de Stat poate întreprinde măsuri de executare silită și doar în raport cu angajatorul.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a renunțat la distincția între prestații contributive și prestații necontributive în sensul aplicabilității articolului 1 din Protocolul nr. 1; de acum înainte, atunci când statul alege să instituie un sistem de pensii, drepturile și interesele individuale care decurg din acesta intră sub imperiul acestei prevederi, independent de plata contribuțiilor și de modalitatea de aprovizionare a fondurilor de pensii. Drepturile care decurg din plata contribuțiilor la sistemele de asigurări sociale sunt drepturi pecuniare în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1 *(Gaygusuz v. Austria)*.

De asemenea, este neîntemeiată desconsiderarea perioadei de activitate a reclamantei Ghețiu Liudmila în calitate de secretar/grefier al instanței judecătorești (20 iulie 1989 – 30 iunie 1993), fiind interpretată eronat Hotărârea Guvernului nr. 1399/2003.

Dispoziția art. 48 alin. (3) din Legea nr. 514 din 06 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, cu modificările ulterioare în redacția Legii nr. 191 din 08 mai 2003, prevede că grefierul instanţei judecătoreşti are statut de funcţionar public. Potrivit prevederilor art. 29 alin. (1) și (2) din Legea serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995, vechimea în muncă în serviciul public include perioadele de activitate în funcţii publice în autorităţile publice centrale şi autorităţile administraţiei publice locale, prevăzute în anexa nr.1, parte integrantă a prezentei legi. În vechimea în muncă în serviciul public se includ, de asemenea și perioadele de activitate în autoritățile administrației publice care au funcționat pe teritoriul Republicii Moldova până la punerea în aplicare a prezentei legi.

Astfel instanța constată că, reclamanta Ghețiu Liudmila a activat în perioada 20 iulie 1989 – 30 iunie 1993, în serviciul public, fapt desprins din actele cauzei.

Sub acest aspect, pct. 13 lit. b) din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412 din 22 aprilie 2004 prevede că, stagiul de cotizare în serviciul public include perioadele de activitate, în funcţii publice în autorităţile publice care au activat pe teritoriul Republicii Moldova până la data intrării în vigoare a Legii serviciului public nr. 443-XIII din 4 mai 1995 (abrogată la 1 ianuarie 2009), conform modului stabilit de Guvern. Astfel, la calcularea stagiului de cotizare realizat în funcții publice se i-au în considerație numai perioadele de activitate reală în autoritățile publice, în funcțiile asupra cărora se extinde sfera de activitate a Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995 și a Legii nr. 158 din 04 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. În corespundere cu prevederile art. 47 lit. b) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, în redacția Legii nr. 273 din 16 iulie 2004, stagiul de cotizare în serviciul public include perioadele de activitate în funcţii publice în autorităţile publice care, până la data intrării în vigoare a Legii serviciului public nr. 443-XIII din 04 mai 1995, au activat pe teritoriul Republicii Moldova conform nomenclatorului autorităţilor publice

şi al funcţiilor publice din cadrul lor, aprobat de Guvern. Prin Hotărârea Guvernului nr. 1399 din 24 noiembrie 2003, funcțiile de grefier al instanțelor judecătorești și interpret, traducător au fost incluse în Clasificatorul unic al funcțiilor publice de rangul III, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 151 din 23 februarie 2001, pozițiile 01.03.26 și 01.03.27. În acord cu art. 41 alin. (2) și (3) din Legea nr. 158 din 04 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, vechimea în serviciul public se calculează cumulativ, indiferent de întreruperile pe care le-a avut funcţionarul public în serviciul public. În vechimea în serviciul public intră şi perioadele de activitate în calitate de funcţionar public în autorităţile publice care au funcţionat pe teritoriul Republicii Moldova până la punerea în aplicare a prezentei legi. Conform art. 42 alin. (3) din același act legislativ, în cazul pensionării anticipate ori obţinerii dreptului la pensie pentru limită de vârstă sau în cazul încetării raporturilor de serviciu, funcţionarul public, la cererea lui scrisă, depusă până la data survenirii situaţiilor menţionate, beneficiază, pentru fiecare an complet de vechime în serviciul public, de dreptul la o indemnizaţie unică în proporţie de 15 % din salariul de bază determinat conform clasei de salarizare la momentul depunerii cererii în cauză. Acordarea indemnizaţiei respective se consemnează în dosarul personal şi în carnetul de muncă. În cazul în care funcţionarul public a primit indemnizaţia unică în condiţiile specificate în prezentul alineat şi continuă să activeze în serviciul public sau în cazul reangajării în serviciul public, la încetarea raporturilor de serviciu sau în cazul pensionării în timpul exercitării funcţiei publice, indemnizaţia unică i se va acorda în mărimea cuvenită pentru anii compleţi de vechime în serviciul public după perioada pentru care a fost achitată indemnizaţia unică anterioară.

Din esența normelor de drept enunțate rezultă că, grefierului prin efectul legii i-a fost atribuit statutul de funcționar public și funcția dată fost inclusă în Clasificatorul unic al funcțiilor publice, iar la calcularea vechimii în muncă în serviciul public se includ și perioadele de activitate în autoritățile administrației publice care au funcționat pe teritoriul Republicii Moldova, până la aplicarea Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995. De altfel, în Anexa nr. 1 la Legea nr. 443 din 04 mai 1995 privind serviciul public și Anexa nr. 1 la Legea nr. 158 din 04 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, din componența autorităților publice care cad sub incidența legii date fac parte *inter alia* organele instanțelor judecătorești/secretariatele instanțelor judecătorești.

Pe această undă de idei, este cert faptul că reclamanta întrunește condițiile pentru a-i fi inclus stagiul de cotizare în serviciul public pentru perioada 20 iulie 1989 – 30 iunie 1993, cu titlu de vechime în serviciul public or, prin Lege a fost recunoscut efectul retroactiv în partea ce ține de calcularea stagiului de cotizare realizat în serviciul public în perioadele de activitate în calitate de funcționar public în cadrul autorităților publice care au funcționat pe teritoriul Republicii Moldova, până la punerea în aplicare a legilor enunțate supra.

Nu se aplicau prevederile Legii serviciului public nr. 433 din 04 mai 1995 (în vigoare până la 01 ianuarie 2009) persoanelor care au efectuat deservirea tehnică ce asigurau funcționarea autorităților publice, or, acestea contravin prevederilor 48 alin. (3) din Legea nr. 514 din 06 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, în redacția Legii nr. 191 din 08 mai 2003 și art. 41 alin.

(2) și (3) din Legea nr. 158 din 04 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. De asemenea, în contextul spectrului atribuțiilor funcționale, nu poate fi acceptată supoziția precum că grefierul instanței de judecată efectuează deservirea tehnică ce asigură funcţionarea autorităţilor publice. În altă ordine de idei, instanța reiterează că, în accepțiunea art. 29 alin. (2) din Legea nr. 443 din 04 mai 1995 privind serviciul public, în vechimea în muncă în serviciul public se includ, de asemenea, perioadele de activitate în autorităţile administraţiei publice care au funcţionat pe teritoriul Republicii Moldova până la punerea în aplicare a prezentei legi, deci esențial și primordial pentru includerea vechimii în serviciul public reprezentând activitatea în cadrul autorităților administrației publice și nu statutul de funcționar public.

Perioada de îngrijire de către Ghețiu Liudmila a mamei sale invalid de ***** (01 mai 1981 – 24 ianuarie 1987), precum și perioada activității în colhozul ”Ткаченко” (1982, 1984) se încadrează dispozițiilor art. 50 alin. (1) lit. a), d) din Legea privind sistemul public de pensii, în afară de perioadele specificate la art. 5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfăşurat următoarele activităţi până la 1 ianuarie 1999: activitatea în calitate de membru de colhoz, indiferent de caracterul şi de durata programului de muncă; îngrijirea unui invalid de gradul I, a unui copil invalid sub vârsta de 16 ani sau a unei persoane care a depăşit vârsta de 75 de ani. Studiile la Școala profesională nr. 12 (01 septembrie 1982 – 25 iulie 1983), Tehnicumul Industrial Economic (25 august 1987 – 30 iunie 1989) își găsesc reglementarea la art. 50 alin. (1) lit. e) din Legea pre citată.

Cu referire la activitatea de executor judecătoresc (2010-2020), în accepțiunea Legii privind executorii judecătorești (în vigoare din 2010), executorul judecătoresc este persoană fizică învestită de stat cu competenţa de a îndeplini activităţi de interes public prevăzute de prezenta lege şi de alte legi. În exercitarea atribuţiilor de serviciu, executorul judecătoresc este exponentul puterii de stat. Anterior, Legea nr. 904-XIII din 29.07.1996 cu privire la executorii judecătorești reglementa statutul executorilor ca funcționari publici în cadrul organelor Ministerului Justiției. Executorii erau încadrați în aparatul de stat, primeau salariu de funcționar și beneficiau de toate drepturile aferente (inclusiv vechimea pentru pensie de funcționar public). Această lege a fost abrogată în 2010 prin Legea nr. 113/2010, care a transformat executorul judecătoresc într-o profesie liberală.

Astfel, *mutatis mutandis* executorul judecătoresc prestează servicii publice, în interes public, respectiv trebuie să beneficieze de prevederile Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici. CtEDO *(Belane Nagy v. Ungaria)* a subliniat ”principiul imposibilium nulla obligație est [...] [întrucât] reclamantului i s-a reproșat ex post că în trecut nu a făcut contribuții suficiente, așa cum este determinat de noua legislație - o condiție pe care ea nu putea să o întâlnească”. Curtea a indicat că indivizii nu ar trebui să fie penalizați pentru că nu îndeplinesc criteriile noi pe care nu le-au putut anticipa sau îndeplini în baza reglementărilor anterioare. Acesta a fost motivul pentru a constata încălcarea articolului 1. Prin această hotărâre, Curtea a subliniat importanța coerenței și a predictibilității în aplicarea legilor care reglementează securitatea socială și drepturile la pensie, care sunt componente esențiale ale

statului de drept. Începând cu 2010 și până în 2021 executorii judecătorești și alte profesii liberale plăteau contribuții sociale în suma fixă stabilită de stat, având o anumită previzibilitate cu privire la modalitatea de calcul a stagiului și dreptul la pensie. Situația dată nu era absolut previzibilă pentru categoria vizată de contribuabili, pentru a încerca, cel puțin, să atenueze efectele restrângerii drepturilor de neincludere a ei în stagiul general de cotizare, fiind contrară principiului securității juridice. Afilierea obligatorie la un sistem de pensii pentru limită de vârstă, bazată pe apartenența, de asemenea obligatorie, la o organizație profesională în timpul exercitării unei profesii, poate, de asemenea, să dea naștere speranței legitime de a primi pensie la momentul pensionării și constituie o posesie în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1". *(Klein v. Austria)* și că dreptul la o prestație socială în acest caz, o pensie plătibilă dintr-un sistem de pensii pentru avocați era legată de plata contribuțiilor și atunci când aceste contribuții au fost făcute, o recompensă nu putea fi refuzată persoanei în cauză.

Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituţionalităţii unor legi de modificare a condiţiilor de asigurare cu pensii şi alte plăţi sociale pentru unele categorii de salariaţi a statuat cu titlu de principiu că, un drept social poate fi obiectul protecţiei constituţionale garantate de art. 46 şi, respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenţia Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit 7 şi are o valoare economică. Aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică şi astfel constituie un drept de proprietate al persoanei.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenţia Europeană, doar în cazul persoanelor care au plătit contribuţii la un sistem de protecţie socială *(Müller v. Austria, decizia din 16 decembrie 1974)*, ulterior jurisprudența acesteia a evoluat, nu fără de ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecție mai largă.

În acest context, în cauza *Stec şi alţii v. Marea Britanie* (decizia de admisibilitate din 06 iulie 2005) Marea Cameră a Curţii Europene a statuat, cu valoare de principiu, că atunci când un Stat Parte pune în aplicare o legislație care prevede plata automată a unei prestații sociale – indiferent dacă acordarea acestei prestații depinde sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor – această legislație trebuie să fie considerată ca generând un interes patrimonial ce ține de domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr. 1 pentru persoanele care îndeplinesc cerințele sale.

Statele părţi la Convenţie dispun de o marjă largă de apreciere pentru reglementarea politicii lor sociale. Curtea Europeană a reamintit, în acest sens, că autorităţile naţionale sunt, în principiu, cel mai bine plasate pentru a alege mijloacele cele mai adecvate în atingerea scopului stabilirii unui echilibru între cheltuielile şi veniturile publice, având în vedere că acestea cunosc nevoile propriei societăţi *(Terazzi SRL v. Italia, hotărârea din 17 octombrie 2002, § 85, şi Wieczorek v. Polonia, hotărârea din 08 decembrie 2009, § 59).*

Deşi principiile care rezultă din articolul 1 din Protocolul nr. 1 sunt aplicabile şi în cazul pensiilor *(Stummer v. Austria [MC], hotărârea din 07 iulie 2011, § 82)*, totuşi, dispoziţiile

acestuia nu garantează, ca atare, vreun drept la primirea unei pensii într-un anumit cuantum *(Maggio şi alţii v. Italia, hotărârea din 31 mai 2011, § 55).*

În același timp, în cazul în care cuantumul unui drept salarial sau unei pensii stabilite este redus sau anulat, această măsură poate constitui o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate, care trebuie să fie justificată *(a se vedea mutatis mutandis Rasmussen v. Polonia, hotărârea din 28 aprilie 2009, § 71)*. Or, o condiție esențială pentru ca ingerința să fie considerată drept compatibilă cu art. 1 din Protocolul nr. 1 este faptul că aceasta trebuie să fie prevăzută de lege şi să servească unui interes public legitim.

Totodată, trebuie să existe un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite şi scopul urmărit prin orice măsură de natură a priva o persoană de proprietatea sa *(James şi alții v. Regatul Unit, hotărârea din 21 februarie 1986)*. Echilibrul cerut nu va fi realizat în cazul în care persoanei în cauză îi revine suportarea unei sarcini individuale excesive *(Maggio şi alţii v. Italia).*

Art. 1 Protocolul nr. 1 nu limitează în niciun fel libertatea statelor contractante de a decide dacă să stabilească sau nu vreo schemă de securitate socială sau de a alege tipul sau nivelul prestațiilor care urmează să fie oferite în cadrul unui astfel de sistem. Cu toate acestea, odată ce un stat decide să creeze o schemă de prestații sau pensii, trebuie să facă acest lucru într-o manieră compatibilă cu articolul 14 din Convenție. În cazul în care, în lipsa condiției de drept în temeiul legislației interne asupra căreia solicitantul se plânge, acesta ar fi avut un drept executoriu în temeiul dreptului intern de a primi prestația în cauză, plângerea sa intră în domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr. 1 și este suficient pentru a face aplicabil articolul 14 din Convenție *(Savickis şi alții v. Latvia).*

În concluzie, poziția organului de asigurări sociale este neîntemeiată, pe cale de consecință, ultima urmează să emită decizie în temeiul căreia să-i stabilească reclamantei Ghețiu Liudmila pensie ca funcționar public, din momentul depunerii cererii respective.

În conformitate cu prevederile art. 224-225 din Codul administrativ al Republicii Moldova, instanța de judecată,

h o t ă r ă ș t e:

Se admite acțiunea deferită judecății.

Se anulează deciziile Casei Naționale de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Ialoveni, nr. 40/2024/24730 din 19 august 2024 și nr. 40/2024/25600 din 07 octombrie 2024, precum și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 4812/2024 din 31 octombrie 2024.

Se obligă Casa Națională de Asigurări Sociale să emită decizie în temeiul căreia să-i stabilească reclamantei Ghețiu Liudmila, pensie ca funcționar public, din momentul depunerii cererii respective.

Hotărârea susceptibilă de atac cu apel la Curtea de Apel Centru, în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii judecătorești, prin intermediul instanței emitente.

Președintele ședinței

Judecătorul **Gandrabur Marcel**